

ACADEMIA ROMÂNĂ
SECȚIA DE ȘTIINȚE ECONOMICE, JURIDICE ȘI SOCIOLOGIE
INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

**MĂSURI ECONOMICE PROPUSE DE STATE ÎN CONTEXTUL
INTERNĂȚIONAL GENERAT DE CRIZA COVID-19.
POSIBILE SOLUȚII PENTRU ROMÂNIA**

Coordonator: Simona MOAGĂR POLADIAN

Colectiv de autori:

SUA- Florin BONCIU
CHINA- Sarmiza PENCEA
GERMANIA-Cristina BÂLGĂR
JAPONIA-George DUMITRESCU
FRANȚA- Alina AVRAM
ITALIA- Claudia BAICU
FEDERAȚIA RUSĂ- Dorina CLICHICI
COREEA DE SUD- Ada ALBU
INDIA-Monica Iulia OEHLER SINCAI
SPANIA- Daniel BULIN
POLONIA- Alina DUMITRESCU
TURCIA- Cristian MOISOIU
CEHIA- Cristina ZELDEA
UNGARIA- Sorin-Nicolae CURCĂ
ESTONIA- Mihai NIȚOI
BULGARIA- Mirela SIMION

**București
mai 2020**

CUPRINS

1. STATELE UNITE ALE AMERICII	1
2. CHINA	4
3. GERMANIA	8
4. JAPONIA	12
5. FRANȚA	14
6. ITALIA	16
7. FEDERAȚIA RUSĂ.....	18
8. COREEA DE SUD	20
9. INDIA	22
10. SPANIA	24
12. TURCIA.....	29
13. CEHIA	31
14. UNGARIA	33
15. BULGARIA	35
BIBLIOGRAFIE.....	37

1. STATELE UNITE ALE AMERICII

Autor: Florin BONCIU

Criza Covid-19 a afectat cel mai puternic SUA care până la data de 10 mai 2020 înregistra peste 1,30 milioane de cazuri și circa 80 de mii de decese, adică aproximativ o treime din totalul mondial (worldmeters.info, 2020). Șomajul a cunoscut o creștere accentuată, într-un interval de o lună și jumătate (de la jumătatea lunii martie până la sfârșitul lunii aprilie) ajungând la peste 30 de milioane de persoane, în timp ce PIB a înregistrat în trimestrul I o contracție estimată de 4,8%. Ca răspuns la aceste fenomene, în perioada 15 martie – 6 aprilie 2020 administrația SUA s-a concentrat pe **3 direcții**: a) controlarea răspândirii virusului; b) stabilizarea economiei; c) sprijinirea cercetărilor pentru realizarea unor mijloace medicale de tratare și imunizare.

a) Controlarea răspândirii virusului a avut în vedere 3 direcții de acțiune: 1) introducerea de restricții de circulație cu grade diferite de severitate de la un stat la altul (Marte, J., Golberg, B., 2020), restricții care au fost parțial ridicate la începutul lunii mai în 43 dintre cele 50 de state; 2) creșterea capacității spitalelor (inclusiv prin utilizarea unor nave militare spital (Davies, A., 2020) și solicitarea implicării armatei prin furnizarea de echipamente, personal și acces la centre de testare) și 3) creșterea numărului de persoane testate.

b) Măsurile de stabilizarea economiei din perioada menționată au inclus în principal adoptarea pe 27 martie a unui pachet de stimulare a economiei (Coronavirus Aid, Relief, and Economic Security Act – CARES Act) în valoare de peste 2 trilioane dolari (Cochrane, E., Gay Stolberg, S., 2020). Pachetul conține prevederi destinate să sprijine angajații/populația, întreprinderile mici și mijlocii, spitalele precum și o serie de industrii grav afectate.

Sprijinirea angajaților și a populației. Măsurile prevăd acordarea a câte 1200 dolari pentru un adult, respectiv 2400 dolari pentru un cuplu, și asistență suplimentară pentru fiecare copil. Ajutorul va fi acordat pentru persoanele cu veniturile anuale de până la 75000 dolari pe an sau 150000 dolari pe an pe familie, scăzând progresiv cu 5 dolari pentru fiecare 100 dolari venituri peste pragul menționat. Conform estimărilor circa 140 de milioane de gospodării vor beneficia acest ajutor. Totodată, s-a decis majorarea ajutorului de șomaj cu 600 de dolari pe săptămână, timp de patru luni, în plus față de cuantumul stabilit de fiecare stat în parte. Ajutorul de șomaj diferă de la stat la stat, fiind în medie de 385 dolari pe săptămână.

Sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii. Pentru sectorul IMM (companii care au sub 500 de angajați) sunt prevăzute **împrumuturi și garanții în valoare de 367 de miliarde**

dolari. Acest sector a fost puternic afectat de limitarea circulației și de măsurile de distanțare socială.

Ajutorul pentru spitale. Pentru sistemul medical american a fost prevăzut un adevărat "Plan Marshall" care include suma de **150 de miliarde dolari pentru finanțarea spitalelor**, personalului și echipamentelor de protecție, pentru teste medicale, instruire și noi angajări.

Sprijinirea industriilor grav afectate. Măsurile adoptate prevăd 500 miliarde dolari pentru credite destinate firmelor afectate, din care: 25 miliarde dolari pentru companiile aeriene care transportă pasageri, 4 miliarde dolari pentru companiile aeriene care transportă mărfuri, 17 miliarde dolari pentru companiile care constituie infrastructuri critice. Diferența de 454 miliarde dolari este reprezentată de împrumuturi guvernamentale și garanțiilor de împrumut, inclusiv prin facilități de creditare asigurate de Sistemul Rezervelor Federale (FED). Legislația adoptată prevede și monitorizarea suplimentară a acestor fonduri de către un inspector general, similar modelului Troubled Asset Relief Program (TARP) adoptat în octombrie 2008 pentru salvarea sectorului financiar.

Considerații asupra pachetului de măsuri de stabilizare a economiei adoptat de SUA. Conform opiniilor din mediul de afaceri, pentru a fi eficient pachetul de măsuri va trebui să satisfacă simultan 3 condiții (**cei 3 de "i"**, respectiv *imediat, impact și inclusiv*):

- să asigure un sprijin **imediat** angajaților;
- să aibă un **impact** pe măsura problemei/problemelor pe care dorește să le rezolve;
- să fie cât mai **inclusiv** posibil, ajutând americanii care sunt defavorizați și încurajând participarea tuturor la efortul economic și social de menținere în funcțiune a economiei.

Dincolo de aceste considerente de principiu, numeroși analiști indică limite ale pachetului de asistență din motive industriale și logistice, cum ar fi faptul că sumele alocate nu se pot transforma instantaneu în produsele și echipamentele necesare spitalelor pentru simplul motiv că nu există ofertă, importuri din diferite țări sunt blocate sau nu sunt disponibile, se manifestă o concurență pentru achiziții vitale între autoritățile federale și cele statale .

În afara pachetului de stimulente CARES Act, au fost luate sau se discută și măsuri privind:

-invocarea legii producției pentru apărare pentru a dispune producerea de echipamente medicale în fabrici din industria de automobile, precum și pentru asigurarea funcționării industriei de prelucrare a cărnii;

-limitarea sau interzicerea exporturilor de echipamente și produse medicale, precum și suspendarea pe termen de 60 de zile a emiterii cardurilor pentru rezidență permanentă (green cards);

- exprimarea intenției de a elimina China din lanțurile globale ale valorii care implică firme din SUA;

- continuarea discuțiilor privind adoptarea unui program masiv (de circa 2 trilioane dolari) de investiții în infrastructură care, pe de o parte era necesar de mult timp și care, pe de altă parte, în condițiile crizei Covid-19 ar putea asigura numeroase locuri de muncă și comenzi pentru industrie, chiar dacă ar conduce la creșterea datoriei (Lee, D., 2020);

-anunțarea intenției de către Banca Rezervelor Federale (FED) de a derula în luna mai 2020 un program în valoare de 600 miliarde dolari pentru facilitarea creditării întreprinderilor mici și mijlocii (Crawley, F.C., Daniel et al, 2020).

c) Sprijinirea cercetărilor pentru realizarea unor mijloace medicale de tratare și imunizare. SUA au o bază solidă de pornire în cercetările privind realizarea unui vaccin deoarece din 2003, de la izbucnirea epidemiei SARS, au cheltuit peste 700 milioane dolari pe studierea coronavirusurilor prin intermediul National Institutes of Health. În SUA multe dintre firmele care realizează cercetări în domeniu sunt finanțate prin intermediul a 2 organizații: **Biomedical Advanced Research and Development Authority (BARDA)**, care face parte din Department of Health and Human Services, și **National Institute of Allergy and Infectious Diseases (NIAID)**, care face parte din National Institutes of Health. Pe lângă centrele de cercetări din institute și universități, armata SUA este direct implicată în găsirea unor soluții, inclusiv prin U.S. Army Medical Institute of Infectious Diseases (USAMRIID) de la Fort Detrick, Maryland.

În condițiile crizei Covid-19 numai bugetul de 512 milioane dolari al BARDA a fost suplimentat cu 3,2 miliarde dolari pentru activități de cercetare, producție și achiziționare de echipamente și produse medicale (Eva Garland Consulting, 2020).

2. CHINA

Autor: Sarmiza PENCEA

Ca țară în care și-a avut originea pandemia ce face astăzi ravagii în toată lumea și care a trasat prin propria experiență un exemplu de strategie pentru controlul extinderii infectării, ca economie în ascensiune ce concentrează cea mai însemnată parte a producției mondiale de echipamente de protecție, testare, tratare și dezinfecție și ca actor cu rol central, cu propriile erori, opacități, ascunzișuri, cosmetizări și prefabricări, în această criză medicală globală, China, a doua mare economie a lumii, se află în centrul atenției, suspiciunilor, controverselor și tensiunilor născute din situația actuală, fără precedent. Este o criză economică de proporții planetare aflată abia la debut, ce va atinge simultan, dar în mod diferit, toate domeniile de activitate, dublată de alte crize, deja prezente (vezi criza petrolului), sau gata să izbucnească (o previzibilă criză a datoriilor, o potențială criză alimentară, crize umanitare etc.). Tabloul general este cel al unei lumi care a atins limita modelelor cu care a funcționat până acum, care trebuie să se schimbe, să se redefiniească și care a primit, prin această pandemie, elementul declanșator al acestei necesare transformări.

Dacă modalitățile tehnice de intervenție în controlarea epidemiei au fost parțial replicabile în alte țări, excepție notabilă făcând măsurile abuzive și agresive de încălcare a drepturilor omului și a demnității umane, în legătură cu preluarea metodelor de intervenție în economie folosite în China în scopul reluării activității și atenuării impactului crizei economice, constrângerile sunt chiar mai numeroase. De aceea, facem de la început precizarea că modelul economic chinez este unul mixt, în care intervenția statului și a partidului (CCP) în economie este extrem de puternică, iar forma de guvernare este autocratică. De aceea felul în care acționează conducerea chineză, politicile și măsurile pe care le adoptă nu sunt, de cele mai multe ori replicabile într-o democrație. În China, liderii de partid și de stat pot lua decizii și stabili strategii pe care apoi le impun spre implementare atât companiilor de stat, cât și celor private și băncilor. Asemenea mecanisme și practici sunt în totală opoziție cu cele definitorii ale democrației, statului de drept și piețelor libere și în general nu reprezintă bune practici pentru țările democratice.

Impactul economic al pandemiei ilustrat în câțiva indicatori:

- În trimestrul 1/2020, China a înregistrat pentru prima dată după 1992 un PIB trimestrial în contracție, de -6,8% (Vaswani, 2020). Dacă ar rămâne cu un ritm negativ al PIB ansamblul anului, China ar marca prima contracție anuală a economiei ei după epoca Mao Zedung (anii 1970) (Bloomberg, 2020).

- Redresarea producției (a ofertei) tinde să se producă considerabil mai rapid decât redresarea cererii și ca atare, cererea deficitară devine o frână în calea reluării activității la parametri maximali (PMI în industria de prelucrare: 40,3 puncte/februarie, 50,1 puncte/martie, 49,4 puncte/aprilie – sugerează cerere deficitară. Ca efect sub jumătate din companii lucrează la peste 50% din capacitate).
- Rata oficială a șomajului e de circa 6%, dar conform *Zhongtai Securities* ea se ridică în realitate de peste 20,5%, ceea ce echivalează cu un număr total de circa 70 de milioane de șomeri. În mod obișnuit China creează circa 10 milioane de locuri de muncă anual, dar acest lucru nu va mai fi posibil în 2020. Situația ocupării generează deja proteste în rândul celor rămași fără locuri de muncă sau cu salariile restante.

Măsuri pentru susținerea economiei și relansarea activității economice. În trimestrul I/2020, guvernul chinez a sprijinit financiar atât lupta împotriva epidemiei, cât și economia, asigurând lichidități suplimentare în valoare totală de 3 550 mld. yuani (circa 497 mld. USD) și sprijin pentru companii prin: trei reduceri succesive ale ratei rezervelor obligatorii (RRR); **re-eșalonarea avantajoasă a împrumuturilor existente; credite ieftine; extinderea perioadelor de rambursare a creditelor pentru împrumuturi totale de 880 mld. yuani (circa 123 mld. USD), doar în luna martie.** Pe de altă parte, guvernul a apelat la reduceri semnificative de taxe și impozite, ca de pildă: scutirea de TVA a întreprinderilor mici și foarte mici și a gospodăriilor individuale cu activitate industrială și/sau comercială; reducerea suplimentară sau eliminarea taxelor de export la anumite mărfuri; reducerea sau eliminarea treptată a contribuției companiilor la asigurări sociale; eliminarea taxelor de drum; reducerea prețurilor la electricitate și gaze pentru întreprinderi etc. Prin toate aceste măsuri s-a diminuat povara fiscală asupra companiilor, în special IMM, cu 1300 mld. yuani (circa 182 mld. USD). Prioritățile etapei următoare sunt legate de: (i) susținerea întreprinderilor cu dificultăți în acest an; (ii) asigurarea locurilor de muncă pentru absolvenții de universități; (iii) lucrări de renovare a zonelor rezidențiale din orașe¹; (iv) măsuri de încurajare a cererii interne; (v) reduceri fiscale pentru stimularea dezvoltării regiunilor vestice ale țării; (vi) sprijinirea micilor producători care au probleme cu costul chiriilor și/sau al forței de muncă.

Câteva idei care pot fi utile și pentru România în etapa post-pandemie. Actuala criză medicală a relevat o dependență prea strânsă a tuturor economiilor lumii față de China, către care s-au transferat în ultimele decenii mai mari capacități de producție, în toate domeniile, inclusiv cu valoare strategică, s-au transferat masiv cunoștințe, tehnologii, know-how,

¹ Se vor renova locuințele a 39 000 de comunități urbane vechi, pentru circa 7 milioane de locuitori, dublu față 2019.

capacități de cercetare-dezvoltare. China a exploatat interesul Occidentului pentru piața sa și a absorbit, licit și mai puțin licit, cât de mult a putut din cunoașterea țărilor avansate, a investit masiv zeci de ani, iar acum se află în situația în care își dorește să-și creeze lanțuri complete de valoare în economia proprie, să împingă nivelul cercetării proprii peste cel occidental, să ajungă să domine lumea și să îi facă regulile. Țările occidentale au înțeles târziu că nu vor putea face din China o democrație, iar acum înțeleg chiar dureros că dependența pe care au lăsat-o să se dezvolte față de aceasta le vulnerabilizează extrem de mult. De aceea, este de așteptat ca în perioada post-pandemie un trend spre o așa-numită “decuplare”, care deja se contura cu pași mici, să capete viteză și amploare atât în cazul SUA, cât și al UE, care își vor revizui considerabil relația cu China, în primul rând în sensul reducerii dependenței față de aceasta și al protejării asset-urilor lor strategice. Putem prelua de la China ideea că fiecare criză poate deveni o oportunitate, sau o serie de oportunități. Perioada post-pandemie trebuie să fie folosită pentru o reformare profundă a statului român pe baza meritocrației, respectului legilor și al drepturilor omului. **Pandemia ne-a arătat că avem nevoie de un stat puternic, apt să se ocupe mai bine de furnizarea bunurilor publice (educație, sănătate, siguranță, strategii naționale etc.)** dar nu de un stat care să ne suprime libertățile. Perioada post-pandemie va fi traversată de crize. Rezolvarea lor ține, în ceea ce ne privește, de o necesară reformă a economiei românești, în cadrul mai larg al reformei UE și al unei reforme globale care să pună în centru sustenabilitatea, educația, cercetarea, protecția mediului, energiile verzi, sănătatea, o agricultură și industrie moderne. **România poate deveni un hub energetic, agro-turistic și de producție industrială pentru UE, substituind o bună parte din importurile care veneau din China.** România poate deveni liderul care să reorienteze UE spre țările CEE, în detrimentul Chinei. Ea însăși poate deveni furnizor al UE de materiale medicale, vaccinuri (Institutul Cantacuzino repus în funcțiune), echipamente industriale, autovehicule, nave, confecții, alimente, materiale de construcție, programe IT, energie, servicii turistice etc.

- **România are nevoie de investiții în infrastructuri, nu numai de autostrăzi, ci și de căi ferate moderne și sigure, de nave care să valorifice Dunărea de la Marea Neagră până la Marea Nordului, de rețele care să aducă gazul din Marea Neagră în toate satele și orașele ei.**
- **România are nevoie de reîmpăduriri masive, de legi și mecanisme care să ne protejeze pădurile.**
- **Lanțurile globale ale valorii (LGV) sunt distruse acum în mare măsură și deocamdată, în formele pe care le-a luat, globalizarea va da probabil câțiva pași înapoi. Urmează reconstrucția, iar România poate deveni un actor important în acest**

proces de redefinire a unor lanțuri regionale ale valorii, făcând eforturi să investească și să atragă investitori în industrii care să o plaseze în verigile cu valoare adăugată mare, ale acestor lanțuri.

- **România nu mai trebuie să stea în așteptare.** Nimeni nu ne va rezolva problemele și nu ne va gândi viitorul, așa cum ni-l dorim, în locul nostru. Trebuie să o facem noi. Să ne gândim propria evoluție, locul României în UE, să protejăm și să consolidăm UE, să participăm la direcționarea evoluției ei, cu idei bune pentru noi, pentru Europa și de ce nu, pentru economia globală.

Nu multe dintre intervențiile pe care le face statul chinez sunt posibile sau chiar dezirabile pentru România. Dar câteva idei pot fi valoroase:

- Să căutăm oportunitățile din orice criză și să le folosim;
- Să învățăm cât putem de mult de la cei care sunt mai avansați decât noi;
- Să punem preț pe educație și meritocrație;
- Să susținem cercetarea și creării de nou;
- Să avem grijă de tineri, să-i trimitem la studii în străinătate, dar să-i stimulăm să revină în țară;
- Să folosim maximal resurse potențiale pe care le putem accesa (vezi fondurile europene și alte surse favorabile de finanțare, de pildă cele din Japonia. Finanțările Chinei sunt greu de obținut fără concesiile majore inacceptabile);
- Să investim mult și constant în România și să atragem investitori străini;
- Să nu limităm industria de prelucrare favorizând excesiv serviciile;
- Să construim infrastructuri, să modernizăm continuu localitățile în care trăim;
- Să nu uităm că *Orice călătorie de 1000 de mile începe cu un singur pas (Confucius)* și să îl facem!

3. GERMANIA

Autor: Cristina BĂLGĂR

Deși, în această etapă, nu este încă posibilă estimarea completă a efectelor negative generate de epidemia Covid-19 asupra populației și economiei federale germane, având în vedere impactul deosebit de sever resimțit până în prezent, precum și iminența factorilor de risc, autoritățile guvernamentale germane au lansat cel mai amplu pachet de măsuri din istoria postbelică a țării, având drept obiective majore protecția cetățenilor, consolidarea sistemului național de sănătate, pentru a putea face față noilor provocări, precum și limitarea consecințelor economice ale crizei cauzate de noul coronavirus. Astfel, amplele măsuri de politică economică adoptate de către Germania² în vederea contracarării efectelor crizei sunt destinate: *a*) finanțării costurilor guvernamentale directe; *b*) atenuării presiunilor economice exercitate asupra unor categorii de angajatori și angajați; precum și *c*) protejării economiei naționale împotriva declanșării unui potențial val de insolvențe în rândul companiilor afectate, în vederea limitării, pe cât posibil, a recesiunii economice viitoare, ce nu va mai putea fi evitată (Becker, 2020). Pentru realizarea acestor deziderate, autoritățile federale au apelat la un mix de instrumente fiscale, bazat pe: acordarea de subvenții de la bugetul de stat, suplimentarea cheltuielilor publice pentru sistemul național de sănătate, adoptarea de măsuri privind scutirea și/sau amânarea plăților fiscale, acordarea de garanții și credite guvernamentale, precum și prin instituirea unor programe de susținere financiară, pe baza preluării temporare a unor participații la capitalul marilor companii naționale afectate de criză (German Council of Economic Experts, 2020).

Pentru asigurarea resurselor bugetare necesare finanțării măsurilor de sprijin economic, la data de 25 martie a.c., Parlamentul german a aprobat o rectificare bugetară de 156 mld. euro (care reprezintă echivalentul a 4,5% din PIB₂₀₁₉), în condițiile în care, pachetul de măsuri adoptate va genera o creștere cu 122,5 mld. euro a cheltuielilor guvernamentale față de ținta anuală propusă (+33,8%), iar pe partea de venituri, estimările preliminare indică reducerea cu 33,5 mld. euro față de aceeași țintă, asumată anterior declanșării crizei generate de epidemia Covid-19. Prin rectificarea bugetară adoptată, guvernul federal a renunțat la politica sa tradițională de austeritate a finanțelor publice – *schwarze Null* (engl. *black zero*) – și, pentru prima oară din anul 2013, autoritățile naționale și-au asumat contractarea de împrumuturi, ca parte integrantă a pachetului de măsuri excepționale implementate pentru amortizarea efectelor negative produse de epidemia de coronavirus (German Federal Government, 2020a). Totodată, măsurile adoptate de către autoritățile guvernamentale în contextul epidemiei Covid-19 sunt

² Atât pe plan național, cât și la nivelul statelor federale individuale.

fără precedent, atât în ceea ce privește sfera lor de aplicare (prezentată sintetic în Anexa 1), cât și în ceea ce privește valoarea totală la care ele se ridică. Astfel, dincolo de necesarul de 122,5 mld. euro (circa 3,6% din PIB₂₀₁₉), cuprins în rectificarea bugetară pentru anul în curs, cheltuielile suplimentare imediate necesare pentru unele dintre statele federale sunt estimate la circa 10 mld. euro (aprox. 0,3% din PIB₂₀₁₉). De asemenea, o serie de alte cheltuieli suplimentare vor fi ocazionate de plățile efectuate prin intermediul fondurilor de securitate socială (în special, Compania națională de asigurări de sănătate și Oficiul Federal pentru Ocuparea Forței de Muncă). În ceea ce privește garanțiile de stat, autoritățile federale au autorizat acordarea acestora – atât din partea guvernelor de land, cât și prin intermediul Fondului de stabilizare economică, descris în Anexa 1 – până la un quantum de 1.272 mld. euro (circa 37% din PIB₂₀₁₉), sumă care, în caz de necesitate, ar putea fi majorată până la 1.519 mld. euro (44,2% din PIB₂₀₁₉), prin activarea, la nivel federal, a clauzei de flexibilitate. Referitor la programele de credite guvernamentale și cele de preluare de participații la capital, guvernul german ar putea alocă un fond suplimentar în valoare de 250 mld. euro (echivalentul a circa 7,3% din PIB₂₀₁₉), pentru a sprijini firmele mici, mari și mijlocii să depășească dificultățile cu care se confruntă ca urmare a efectelor crizei. După cum rezultă, cheltuielile guvernamentale destinate salvării economiei naționale ar putea atinge o valoare maximă de aproximativ 1.900 mld. euro (ceea ce reprezintă peste 50% din PIB₂₀₁₉). Cu toate acestea, deoarece sumele prezentate au la bază calcule ex-ante, în prezent, nu se poate aprecia dacă situația economică va impune utilizarea integrală a acestor fonduri (e.g. îndeosebi în cazul garanțiilor guvernamentale). Totuși, potrivit estimărilor naționale, cheltuielile bugetare ar putea depăși valorile prevăzute, în condițiile în care, în funcție de evoluția cererii interne din a doua jumătate a anului în curs, autoritățile naționale ar putea dispune implementarea unui pachet de stimulente, care să favorizeze relansarea economică în 2021 (Becker, 2020).

Anexa 1: Tablou sinoptic al măsurilor adoptate de Germania în vederea contracarării efectelor provocate de epidemia Covid-19

Măsuri de politică economică	Obiectivele măsurilor adoptate
Măsuri directe și indirecte de natură fiscală	<p>În colaborare cu autoritățile fiscale din landurile în care se înregistrează cele mai ridicate venituri fiscale, Ministerul Federal al Finanțelor a adoptat un set de măsuri de natură fiscală, destinat restabilirii gradului de lichiditate a companiilor afectate de epidemia Covid-19 (Federal Ministry of Finance, 2020a)</p> <p>1. Amânarea plăților fiscale În situația în care, ca urmare a efectelor crizei cauzate de coronavirus, firmele se confruntă cu dificultăți sau cu imposibilitatea de plată a obligațiilor fiscale aferente anului în curs, acestea pot solicita amânări temporare, fără a fi aplicate dobânzi la plățile fiscale restante.</p> <p>2. Ajustări ale plăților fiscale anticipate Companiile și persoanele care desfășoară activități independente pot solicita ajustări la quantumul plăților anticipate pentru impozitul pe venit și pe profit. De asemenea, această</p>

Măsuri de politică economică	Obiectivele măsurilor adoptate
	<p>prevedere se poate aplica și asupra bazei de impozitare de la care se calculează valoarea plăților anticipate. În cazul în care se probează că venitul unui contribuabil în anul curent va fi mai mic decât cel estimat înaintea declanșării epidemiei, plățile anticipate vor fi reduse în mod automat.</p> <p>3 Suspendarea măsurilor cu titlu executoriu Aplicarea de măsuri executorii pentru plățile fiscale restante vor fi suspendate până la sfârșitul anului 2020. De asemenea, în această perioadă, vor fi anulate și penalitățile de întârziere care cad sub incidența legii fiscale.</p>
Măsuri legate de ocuparea forței de muncă	<p>1. Flexibilizarea regulamentului privind programul de lucru redus (germ. Kurzarbeit) Autoritățile federale au adoptat un pachet de măsuri destinate simplificării temporare a reglementărilor privind acordarea de beneficii compensatorii pentru programul de lucru redus, prin: a) facilitarea accesului la compensații; b) scutirea de la plata contribuțiilor la asigurări sociale pentru companii (rambursarea integrală prin intermediul Oficiului Federal al Forței de Muncă, acolo unde este cazul); c) posibilitatea ca angajații cu contract pe perioadă determinată să acceseze beneficiile compensatorii pentru programul de lucru redus (Federal Government, 2020b).</p> <p>2. Modificarea Legii privind prevenirea și controlul bolilor infecțioase Prin modificările aduse acestei Legi, în cazul îmbolnăvirii sau a izolării pe baza suspiciunii de infectare cu Covid-19, angajatorul are obligația de plată a drepturilor salariale integrale, pentru o perioadă de șase săptămâni. Ulterior, angajatul va primi echivalentul 70% din salariul net de la fondul național de asigurări de sănătate (KPMG, 2020). De asemenea, și lucrătorii independenți vor beneficia de rambursări financiare, pe bază de declarații estimative a pierderilor înregistrate.</p>
Pachetul de măsuri sociale	<p>1. Beneficii de bază pentru lucrătorii independenți Lucrătorii independenți, micii întreprinzători sau cei cu statut de auto-angajat în microîntreprinderile deținute vor beneficia de ajutoare sociale, pe baza unei proceduri simplificate, rapide și nebirocratice: i) întreprinderile cu până la cinci angajați pot solicita până la 9.000 de euro, pentru o perioadă de 3 luni; ii) întreprinderile cu până la zece angajați pot depune cereri de finanțare de până la 10.000 de euro; iii) antreprenorii auto-angajați în microîntreprinderile deținute (angajat unic), liber profesioniștii (persoane fizice care exercită ocupații pe cont propriu), proprietarii de întreprinderi mici ar putea beneficia de subvenții de până la 9.000 de euro. Totodată, categoriile profesionale ilustrate la ultimul punct vor avea acces prioritar la finanțare, pentru a li se asigura mijloacele necesare subsistenței (Federal Government, 2020b).</p> <p>2. Simplificarea măsurilor de acordare a indemnizațiilor pentru creșterea copilului Procedurile de verificare a dosarelor de acordare a indemnizațiilor de creștere a copilului vor evalua doar veniturile salariale realizate de către părinți în ultima lună calendaristică (conform procedurilor anterioare, se analizau veniturile înregistrate în ultimele șase luni) (Federal Ministry for Family Affairs, Senior Citizens, Women and Youth, 2020).</p> <p>3. Măsuri de protecție socială pentru combaterea deficitului de personal pe piața muncii</p> <ul style="list-style-type: none"> • Acordarea de noi stimulente pentru lucrătorii cărora li se acordă beneficii compensatorii ca urmare a programului redus de lucru, dar care și-au oferit voluntar serviciile în timpul liber; • Pentru asigurarea necesarului de forță de muncă s-a procedat la simplificarea procedurilor de prelungire a activității persoanelor aflate la vârsta pensionării, îndeosebi în sistemul medical și în alte domenii de interes național, care se confruntă cu deficite severe de personal; • În vederea asigurării neîntrerupte a serviciilor de asistență medicală și a celor de interes public național, pe durata epidemiei și măsurilor restrictive, autoritățile au decis exceptarea de la aplicarea normelor legale privind orele de lucru. De exemplu, pentru lucrătorii din agricultură, durata contractelor de muncă pe termen scurt/sezonier a fost prelungită la șase luni, în scopul unei bune aprovizionări a populației în această perioadă.
	<p>1. Sprijinirea accesului firmelor la împrumuturi bancare accesibile În vederea facilitării accesului unui număr cât mai mare de companii la credite cu dobânzi scăzute, guvernul german a extins programele de asistență financiară acordate prin Banca KfW, fără a impune o limită superioară a î pe care aceasta le poate acorda. Printre măsurile care urmăresc îmbunătățirea gradului de lichiditate a companiilor se numără:</p>

Măsuri de politică economică	Obiectivele măsurilor adoptate
<p>Măsuri de susținere a mediului de afaceri</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Relaxarea condițiilor de acordare a creditelor de afaceri pentru companiile existente și pentru cele nou-înființate (cu o durată de viață mai mică de cinci ani), prin creșterea nivelului de risc asumat în cazul creditelor operaționale; • Extinderea acestor instrumente la întreprinderile mari, cu o cifră de afaceri de până la 2 mld. euro (limita anterioară era de 500 mil. euro); • În cazul creditelor pentru creștere (programul KfW care se adresează întreprinderilor mari), pragul actual al cifrei de afaceri (2 mld. euro) va fi ridicat la 5 mld. euro, iar gradul de risc va fi majorat până la 80% (de la 50%), pentru a îmbunătăți accesul companiilor la împrumuturi sindicalizate; • Pentru companiile cu o cifră de afaceri de peste 5 mld. euro, finanțarea va fi acordată în condiții particularizate în funcție de specificul firmei. <p>2. Crearea Fondului de stabilizare economică (FSE) pentru sprijinul companiilor mari În completarea programelor speciale de creditare acordate de către KfW, cu scopul de a sprijini suplimentar companiile care se confruntă cu perturbări severe ale activității, cu probleme de solvabilitate și deficiențe de lichiditate, precum și pentru a evita pierderi masive de locuri de muncă, guvernul federal a creat Fondul de stabilizare economică (Federal Government, 2020c). Pentru a beneficia de finanțare din parte FSE, o companie trebuie să îndeplinească cel puțin două dintre următoarele condiții: <i>a</i>) un bilanț total anual care să depășească 43 mil. euro; <i>b</i>) venituri din vânzări de peste 50 mil. euro; <i>c</i>) un număr de peste 249 de angajați/an. În anumite cazuri particulare, companiile mai mici pot beneficia de sprijin din partea FSE, de exemplu, atunci când acestea prezintă o relevanță sporită pentru infrastructura critică. FSE dispune o serie de instrumente specifice: <i>i</i>) un cadru de garanție ce totalizează 400 mld. euro, utilizat pentru preluarea unor participații în companiile care se confruntă cu blocaje de lichiditate; <i>ii</i>) un program de împrumuturi în cuantum de circa 100 mld. euro, destinate consolidării capitalului companiilor afectate (recapitalizare); <i>iii</i>) un program de împrumut, desfășurat prin intermediul băncii KfW. Pentru finanțarea tuturor acestor măsuri, guvernul federal va apela, în funcție de necesități, la fonduri suplimentare de pe piața de capital, prin intermediul Agenției Germane de Finanțe.</p> <p>3. Creșterea limitei maxime a garanțiilor guvernamentale Ca și componentă a suplimentării bugetare, autoritățile guvernamentale au ridicat plafonul maxim al garanțiilor de stat pentru anul curent, până la 822 mld. euro, față de 465 mld. euro, cât a totalizat în 2019. În același timp, a fost extinsă clauza de flexibilitate de la 20, la 30%, ceea ce înseamnă că limita superioară de garantare ar putea fi ridicată cu încă 246,6 mld. euro, pentru a totaliza 1.070 mld. euro.</p>

Sursa: Sinteză a autorului, pe baza literaturii de specialitate citate.

4. JAPONIA

Autor: George DUMITRESCU

Măsuri luate de Banca Japoniei (BOJ): La 27 aprilie 2020, Banca Japoniei (BOJ) a decis că va continua achizițiile de titluri de stat, eliminând totodată plafonul maxim, anual, de 80 de mii de miliarde de yeni (755 miliarde de dolari). Măsura nu are caracter permanent și va fi aplicată până când rata inflației va atinge nivelul de 2%.

BOJ va cumpăra, de asemenea, obligațiuni corporative și efecte de comerț în valoare de 20 de mii de miliarde de yeni, pentru a facilita accesul la finanțare a întreprinderilor mari. Plafonul maxim pentru fiecare întreprindere va fi de 300 de miliarde de yeni (2,79 miliarde de dolari), nedepășind însă nivelul de 30% din datoriile restante ale acestora și vor fi eligibile doar companiile cu risc relativ scăzut de neplată (Obe, 2020). De asemenea, BOJ va cumpăra ETF³ în limita a 12 mii de miliarde de yeni (112,46 miliarde de dolari) și titluri de valoare emise de J-REIT⁴ (), de maxim 180 de miliarde de yeni (Obe, 2020a). Banca Japoniei a extins facilitățile introduse în martie a.c., prin care oferea finanțare fără dobândă pentru instituțiile de credit care acordă împrumuturi IMM. A redus cerințele de garantare și a permis accesul la fonduri și cooperativelor de credit, care acordă împrumuturi întreprinderilor mici. Practic, BOJ s-a oferit să plătească o dobândă de 0,1% la creditele acordate de aceste instituții către IMM (Kamei, 2020).

Alte măsuri care vizează întreprinderile: În vederea prevenirii problemelor de lichiditate ale companiilor afectate de COVID-19, a fost asigurat un fond de creditare/garantare de urgență în valoare de 500 de miliarde de yeni (aproximativ 4,8 miliarde de dolari), gestionat de Japan Finance Corporation⁵ (Aso, 2020). Companiile mari vor beneficia de credite cu dobândă redusă din partea Băncii de Dezvoltare a Japoniei și a altor instituții financiare (The Japan Times, 2020a).

Bugetul suplimentar a asigurat fonduri pentru IMM, și anume granturi de până la două milioane de yeni (18.664 dolari) pentru companiile care au înregistrat scăderi ale veniturilor cu 50%, față de aceeași perioadă a anului trecut și subvenții de până la un 1 milion de yeni, pentru persoanele fizice independente, care obțin venituri din profesii liberale (Nagumo, 2020).

Guvernul nipon analizează posibilitatea de a folosi Corporația de Dezvoltare Regională din Japonia (Regional Economy Vitalization Corporation of Japan), un fond de investiții în

³ Exchange-Traded Funds (ETFs) sunt fonduri deschise de investiții care urmăresc evoluția unui activ suport printr-o politică de investire transparentă, prestabilă prin prospectul de emisiune.

⁴ Japan Real Estate Investment Trusts. Sunt companii de investiții listate la Bursa de Valori din Tokyo. Au fost înființate de Guvernul Japoniei în noiembrie 2000.

⁵ Companie a Guvernului Japoniei care oferă o gamă diversificată de servicii financiare pentru IMM.

parteneriat public-privat, pentru a sprijini financiar întreprinderile mijlocii din zonele rurale. În acest scop, Corporația a pregătit un fond de o mie de miliarde de yeni (9,39 miliarde de dolari) pentru întreaga țară, care poate fi suplimentat, la cerere (Nikkei, 2020).

Guvernul analizează posibilitatea acordării unei perioade de grație de un an la plata impozitului pe profit în cazul IMM. În prezent, companiile care doresc aplicarea unei perioade de grație de un an pentru continuarea activității trebuie să ofere garanții la nivelul impozitului pe profit datorat (The Mainichi, 2020). Guvernul va subvenționa 50% din costul relocării facilităților de producție din străinătate în Japonia.

Măsuri de sprijinire a populației: Părinții cu profesii liberale, care stau acasă cu copiii, primesc o alocație zilnică în valoare de 4.100 de yeni, aproximativ 38 de dolari (Kyodo News, 2020).

Copiii cu vârsta de până la 15 ani primesc un ajutor în valoare de 10.000 de yeni (aproximativ 90 de dolari), acordat o singură dată (The Japan Times, 2020).

Fiecare rezident, indiferent de vârstă sau nivelul venitului încasat, primește suma de 100.000 de yeni, aproximativ 930 de dolari (Shigeta, 2020).

5. FRANȚA

Autor: Alina AVRAM

PIB-ul Franței este estimat să se reducă în 2020 cu circa 8% față de anul 2019 (Comisia Europeană, 2020), pe fondul pandemiei de COVID-19, aceasta fiind cea mai mare contracție a economiei din Hexagon din 1949 până în prezent. Scăderea performanței economice se datorează măsurilor fără precedent luate de autoritățile franceze pentru a diminua efectele negative ale pandemiei asupra populației. În acest context, autoritățile au adoptat printre cele mai rapide și complexe măsuri din rândul țărilor membre ale UE pentru a veni în sprijinul companiilor afectate de criza de COVID-19 și pentru a împiedica șomajul să urce la cote alarmante. Măsurile adoptate de autoritățile franceze pentru a sprijini mediul de afaceri vizează toate categoriile de persoane juridice afectate de pandemie și urmăresc asigurarea continuității acestora după relaxarea regulilor de distanțare socială. Printre **măsurile luate** se numără:

- acordarea de **sprijin financiar** direct și sub forma creditelor garantate de stat IMM-urilor și companiilor mari afectate de pandemie. Sprijinul financiar va continua și după 11 mai, când o parte din afaceri se vor redeschide. Autoritățile vor acorda începând cu data de 1 iunie sprijin financiar direct între 2000 euro și 10000 de euro pentru microîntreprinderile și întreprinderile individuale care vor rămâne închise după 11 mai.
- statul francez asigură plata indemnizației de **șomaj tehnic**, în cuantum de 70% din veniturile brute anterioare ale angajaților, plafonată la un nivel de 4,5 ori salariul minim pe economie, cu posibilitatea ca acest prag să poată fi suplimentat de către angajator.
- companiile beneficiază de mai multă flexibilitate din partea autorităților în **adaptarea normelor de lucru** a angajaților în funcție de nevoile afacerii din această perioadă, pentru a susține păstrarea locurilor de muncă (Thomson Reuters, 2020). În plus, atât întreprinderile, cât și angajații independenți vor putea să suspende temporar plățile pentru chirie și utilități.
- autoritățile sprijină firmele exportatoare cu **garanții la export** și oferă consultanță firmelor care nu își mai pot onora contractele și sunt nevoite să invoce clauza de forță majoră.
- au fost introduse noi reguli de utilizare a transportului public după data de 11 mai, iar telemunca este încurajată și după această dată. În plus, autoritățile au anunțat lansarea unui program pentru sprijinirea deplasării cu bicicleta, ca mijloc de transport alternativ, cu scopul de a reduce aglomerarea mijloacelor de transport în comun (Pascual, 2020).

- autoritățile din Hexagon au dispus dezvoltarea unei platforme online pentru recrutarea forței de muncă, care va permite o mobilizare excepțională în sectoare prioritare și s-au implicat în dezvoltarea platformelor de vânzare a produselor alimentare locale;
- a fost inițiat un grup de lucru pentru realizarea unui studiu privind securitatea aprovizionării în industria auto și farmaceutică și pentru identificarea de soluții concrete în reducerea dependenței de importurile de materii prime.

Având în vedere că provocările cu care se confruntă economia din Hexagon coincid cu cele cărora trebuie să le facă față mediul de afaceri românesc, multe din aceste măsuri pot fi adaptate și implementate în România. Autoritățile pot acorda sprijin financiar direct și sub formă de credite bancare garantate de stat firmelor românești care au avut activitatea afectată de pandemie. De asemenea, pot acorda angajatorilor mai multă putere de decizie în adaptarea normelor de muncă a angajaților în funcție de nevoile afacerii. Prin posibilitatea reducerii orelor de lucru din contractul de muncă, antreprenorii reușesc să își mențină efectivul de lucru complet, fiind pregătiți pentru redeschiderea economiei, iar angajații își păstrează un venit constant, care chiar dacă este diminuat, le permite efectuarea cheltuielilor zilnice, cu impact pozitiv asupra încasărilor la bugetul de stat.

Urmând exemplul francez, sprijinul financiar poate continua după deschiderea economiei pentru companiile românești care activează în domeniul ospitalității și care nu își vor putea relua activitatea din prima etapă de relaxare a măsurilor de siguranță. În plus, autoritățile românești se pot implica mai mult în implementarea unor soluții IT pentru sprijinirea mediului de afaceri, cum este exemplul platformelor online, direcționând fonduri pentru dezvoltarea unor canale de vânzare pe internet.

6. ITALIA

Autor: Claudia BAICU

Decretul Lege nr. 18 din 17 martie 2020 (Decretul „Cura Italia”) și Decretul Lege nr. 23 din 8 aprilie 2020 (Decretul „Liquidità”) sunt principalele acte normative care reglementează măsurile adoptate de autoritățile italiene pentru a sprijini financiar firmele afectate de urgența epidemiologică COVID-19. Pe baza experienței italiene, așa cum se reflectă în decretele lege menționate anterior, propunem adoptarea de către România a următoarele măsuri economice.

1. Măsuri pentru îmbunătățirea lichidității firmelor mici și mijlocii, prin întărirea capacității de finanțare a Fondului Național de Garantare a IMM-urilor, extinderea ariei de aplicare și eficientizarea procedurilor birocratice de accesare a garanțiilor, până pe 31 decembrie 2020.

Criterii și condiții de acordare a garanțiilor:

- Valoarea maximă garantată pentru fiecare firmă: 5 milioane de euro
- Numărul maxim de angajați ai firmei beneficiare: 499
- Garanția se acordă fără perceperea de taxe și comisioane
- Procentul de garantare:
 - a) 100% pentru creditele nou acordate în valoare de până la 25.000 de euro; perioada creditului – 72 de luni; perioada de amortizare – 24 luni
 - b) 90% pentru celelalte credite; perioada creditului – 72 de luni. În anumite condiții, firmele cu venituri anuale de până la 3,2 milioane de euro pot obține garantarea creditului în proporție de 100% (valoarea maximă a creditului 25% din veniturile anuale)
- Firmele care au credite neperformante nu pot obține garanții.

2. Măsuri pentru îmbunătățirea lichidității firmelor de dimensiuni mari

Statul să garanteze, de exemplu prin Eximbank, până pe 31 decembrie 2020, și creditele acordate firmelor mari afectate de COVID-19, care sunt foarte importante pentru relansarea economică a României, atât din perspectiva relațiilor contractuale pe care le au cu firmele mici și mijlocii, cât și din perspectiva exportului.

Criterii și condiții de acordare a garanțiilor:

- Firma solicitantă nu prezenta dificultăți financiare înainte de februarie 2020
- Valoarea creditului: cel mult 25% din veniturile anuale obținute în 2019 sau dublul cheltuielilor cu personalul efectuate în 2019
- Perioada creditului – 6 ani

- Perioada de amortizare – 24 de luni
- Procentul de garantare:
 - a) 90% pentru creditele acordate firmelor care au până la 5000 de angajați în România și venituri anuale sub 1,5 miliarde de euro
 - b) 80% pentru creditele acordate firmelor cu peste 5000 de angajați în România și venituri anuale între 1,5 și 5 miliarde de euro (pe bază consolidată)
 - c) 70% pentru creditele acordate firmelor cu venituri anuale de peste 5 miliarde de euro (pe bază consolidată)
- Destinația creditului: investiții, capital de lucru, cheltuieli cu personalul
- Firma beneficiară nu are dreptul să distribuie dividende în 2020.

3. Instituirea unui moratoriu al finanțărilor acordate de bănci și instituții financiare nebancare microîntreprinderilor și întreprinderilor mici și mijlocii:

- suspendarea rambursării creditelor până pe 30 septembrie 2020
- amânarea plăților se realizează pe baza declarației firmei conform căreia lipsa temporară de lichidități este cauzată de urgența epidemiologică COVID-19.

4. Măsuri privind exercitarea de puteri speciale în sectoarele strategice (reglementarea” Golden Power”):

- extinderea ariei de aplicare, incluzând, pe lângă sectoarele tradiționale (securitate, apărare, infrastructură critică), și alte sectoare, cum ar fi: sectorul financiar, de credit și asigurare
- extinderea aplicării puterilor speciale, până pe 31 decembrie 2020, și la operațiunile strategice realizate în cadrul Uniunii Europene (UE)
- includerea în sfera de aplicare a operațiunilor realizate de subiecții din afara UE la care participarea la capital este de cel puțin 10%, iar valoarea investiției este egală sau mai mare de 1 milion de euro
- extinderea aplicării și la firmele mici și mijlocii de importanță strategică.

5. Constituirea unui fond pentru promovarea pe piețele externe a exporturilor românești din sectoarele afectate de COVID-19 destinat:

- realizării de campanii de marketing
- finanțării activităților de promovare efectuate prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe.

7. FEDERAȚIA RUSĂ

Autor: Dorina CLICHICI

Potrivit celor mai recente prognoze, elaborate din perspectiva evoluției pandemiei de Covid-19, dar și a prețului internațional la țiței, Federația Rusă nu va putea evita recesiunea economică⁶. În acest context, autoritățile ruse au elaborat un plan amplu de măsuri pentru atenuarea impactului economic cauzat de criza pandemică, care presupune alocarea a 1,8% din PIB⁷. În tabelul 1 sunt extrase cele mai importante măsuri, grupate în funcție de obiectivele pe care autoritățile ruse intenționează să le atingă prin acest plan.

Tabelul 1: Măsurile Federației Ruse pentru atenuarea impactului cauzat de criza pandemică

Asigurarea stabilității financiare și sporirea ofertei de credite în economie ⁸	Susținerea sectoarelor afectate de pandemie ⁹	Susținerea populației
<ul style="list-style-type: none">vânzarea de valută, pentru a contracara deprecierea rublei rusești,injectarea de lichidități în sistemul bancar, fiind extinsă lista titlurilor eligibile pentru operațiunile de piață monetară, cu obligațiuni ipotecare,relaxarea procedurilor de raportare și a cerințelor de lichiditate pentru instituțiile de credit,introducerea unui instrument nou de refinanțare a băncilor care creditează IMM-uri¹⁰,relaxarea cerințelor prudențiale pentru toate creditele reeșalonate din cauza pandemiei, dar și pentru creditele ipotecare,limitarea nivelului comisioanelor percepute de către bănci pentru transferurile bancare.	<ul style="list-style-type: none">subvenționarea dobânzilor la creditele bancare acordate IMM-urilor pentru plata salariilor,reeșalonarea tuturor creditelor bancare acordate IMM-urilor,acordarea de finanțare directă nerambursabilă pentru plățile salariale și plata datoriilor la facturile de utilități,reducerea contribuțiilor de asigurări sociale, de la 30% la 15%, și amânarea plății impozitelor și a contribuțiilor sociale, cu excepția TVA,instituirea moratoriului la recuperarea datoriilor, amenzilor, la procedura de faliment și la inspecțiile fiscale,subvenționarea pierderilor înregistrate de companiile de turism, companiile din sectorul transporturilor aeriene și de aeroporturi,subvenționarea dobânzilor la creditele bancare (în limita ratei dobânzii de politică monetară) acordate întreprinderilor strategice, pentru finanțarea capitalului de lucru, din care 50% sunt garantate de stat,acordarea de împrumuturi de către Fondul de dezvoltare a tehnologiei pentru producția de echipamente și produse pentru detectarea, prevenirea și tratarea bolilor epidemice producătorilor din acest domeniu la rata dobânzii de 1%,reducerea taxelor vamale aferente exporturilor de țiței, de 7,6 ori.	<ul style="list-style-type: none">reeșalonarea de către băncile comerciale a creditelor persoanelor infectate cu noul virus și celor care au înregistrat o scădere a veniturilor mai mare de 30% față de veniturile din 2019,majorarea indemnizației pentru copiii din familii vulnerabile,majorarea indemnizației de șomaj la nivelul salariului minim pe economie,majorarea salariilor medicilor și asistentelor medicale, care intră în contact cu bolnavii de noul virus.

Sursa: reprezentare a autorului în baza informației Guvernului Federației Ruse.

⁶ Fondul Monetar Internațional prognozează că Federația Rusă va intra în recesiune în 2020, înregistrând o contracție a PIB-ului de 5,5%.

⁷ <https://economy.gov.ru/material/file/2f659644fd6967df378c8267f22ba839/Plan.pdf>

⁸ Aceste măsuri sunt realizate de către Banca Centrală a Federației Ruse.

⁹ Această categorie de măsuri se referă la IMM-uri și întreprinderile importante din punct de vedere strategic.

¹⁰ Rata dobânzii pentru aceste operațiuni este redusă de la 6% (rata de politică monetară) la 4%.

Autoritățile din România au luat până în prezent măsuri orientate cu precădere spre susținerea sectorului IMM-urilor și a populației. Sectorul întreprinderilor mari nu a fost abordat, deși în această categorie intră cei mai mari producători, exportatori și angajatori din România. Totodată, această categorie de companii realizează cele mai mari **proiecte de investiții, care sunt vitale pentru redresarea economiei**. În condițiile în care deficitul balanței comerciale urmează să se adâncească¹¹, iar rata șomajului este prognozată la un nivel de 10%, sunt necesare măsuri de **stimulare a producătorilor care sunt orientați spre export**¹² și a **companiilor care contribuie la angajare**. În acest context, experiența Federației Ruse, care a implicat la scară largă resursele sistemului bancar pentru susținerea întreprinderilor strategice, prin acordarea de credite garantate de stat, cu dobânzi subvenționate, poate fi un exemplu de urmat. Această abordare nu implică realizarea imediată de cheltuieli bugetare, fiind asigurată totodată continuitatea activității economice. Având în vedere cele expuse, considerăm oportună elaborarea de către autorități a unui **plan amplu pentru atenuarea recesiunii**, care ar acoperi **toate categoriile de întreprinderi afectate**. Acțiunile suplimentare pentru atenuarea impactului economic al pandemiei sunt reflectate în Tabelul 2.

Tabelul 2: Posibile măsuri pentru atenuarea crizei pandemice din România

1.	Identificarea întreprinderilor importante din punct de vedere strategic pentru economia României și analiza impactului crizei pandemice asupra acestora.
2.	Susținerea producătorilor de mașini și echipamente electrice, de autovehicule și părți ale acestora , care contribuie cu cea mai mare pondere la exporturile României, de 35% ¹³ . Ar putea fi oportună reducerea taxei vamale la exportul acestor produse, pentru o perioadă de cel puțin 6 luni.
3.	Identificarea producătorilor autohtoni din domeniul producției de echipamente medicale și produse destinate detectării, prevenirii și tratării bolilor epidemice și acordarea de credite garantate de stat acestor producători, pentru a asigura oferta de aceste produse pe piața internă.
4.	Susținerea producătorilor de hidrocarburi , luând în considerare că exporturile de combustibili minerali se află pe poziția a patra în exporturile totale ale României. Având în vedere prăbușirea prețului internațional la țiței, este binevenită reducerea taxelor vamale la exportul acestor produse, pentru o perioadă de cel puțin 6 luni.

Sursa: reprezentare a autorului.

De asemenea, pentru a atenua creșterea deficitului bugetar, autoritățile ar putea identifica noi surse de venituri bugetare în viitorul apropiat (de ex. prin majorarea accizelor la

¹¹ <https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2020/01/weodata/index.aspx>

¹² <https://www.trademap.org/tradestat/index.aspx>

¹³ <https://www.trademap.org/tradestat/index.aspx>

bunurile de lux sau prin introducerea impozitării progresive a veniturilor), la fel cum a procedat și Federația Rusă¹⁴.

8. COREEA DE SUD

Autor: Ada ALBU

Contrația fără precedent determinată de pandemia Covid-19 pe plan global va necesita găsirea unor măsuri economice mai puțin obișnuite pentru a contribui la reluarea ritmului creșterii economice. Impactul crizei Covid-19 va depinde de sprijinul bugetar acordat, mai ales în această perioadă când economiile se confruntă cu scăderea accentuată a PIB-ului și a veniturilor fiscale. Măsurile imediate implementate de state pentru a atenua efectele economice negative ale pandemiei Covid-19 constau, în primul rând, în sprijin guvernamental pentru sistemul sanitar, dar și pentru populație și companii. Rolul guvernelor este în prezent acela de a susține categoriile cele mai vulnerabile în fața acestei crize și de a găsi modalități eficiente prin care transferurile de bani, subvențiile pentru salarii și facilitățile de împrumuturi să asigure continuitatea activității economice.

Coreea de Sud este considerată drept un model de gestionare a pandemiei Covid-19. În ceea ce privește politica economică sud-coreeană, măsurile fiscale de sprijinire a economiei au totalizat până în prezent 150 trilioane won (122 miliarde USD). Amploarea acestor stimulente fiscale este justificată de dimensiunea fără precedent a crizei Covid-19, deoarece, comparativ cu criza financiară globală începută în 2007, contrația economică provocată de pandemie va fi mult mai severă.

De pildă, în cazul crizei financiare globale, ritmul de creștere economică în Coreea de Sud nu a fost afectat, menținându-se la 5,8% în 2007 și 3% în 2008. Pentru a diminua efectele negative ale crizei financiare din 2007, Coreea de Sud a aplicat un pachet de politici fiscale expansioniste, care au cumulat 2% din produsul intern brut. Politică de stimulente fiscale este folosită și în prezent pentru a contribui la relansarea creșterii economice. Totuși, trebuie ținut cont de faptul că politica fiscală expansionistă aplicată de guvernul sud-coreean pentru a contracara efectele crizei va avea consecințe importante pe termen mediu și lung în ceea ce privește stabilitatea macroeconomică.

O primă observație referitoare la măsurile fiscale aplicate de Coreea de Sud se referă la dimensiunea stimulentele fiscale aplicate pentru a susține economia, reprezentând 5,2% din

¹⁴ Federația Rusă a majorat cota impozitului pe veniturile plasate în conturile bancare din străinătate, de la 2% la 15%, pentru a preveni ieșirile de capital. În plus, a introdus impozitul pe venitul obținut din dobânzile la depozitele bancare, valoarea cărora depășește 1 milion de ruble, dar și din dobânzile la obligațiuni, la cota de 13%.

PIB. Guvernul sud-coreean a adoptat mai multe majorări bugetare pentru finanțarea cheltuielilor suplimentare, astfel măsurile fiscale expansioniste putând juca un rol important în revenirea economiei. Existența unui spațiu fiscal amplu, datorită unor niveluri relativ reduse ale datoriei publice și ale deficitului bugetar, au permis Coreei de Sud adoptarea unor stimulente fiscale ridicate. Măsurile discreționare de politică fiscală contra-ciclică au fost utilizate pentru a reduce impactul negativ al crizei Covid-19.

Pe de altă parte, este importantă distincția între efectul asupra creșterii deficitului bugetar datorat aplicării unei politici fiscale discreționare sau acțiunii stabilizatorilor fiscali automați. Majorarea deficitului bugetar nu este obligatoriu expresia unei politici fiscale expansioniste, prin mărirea cheltuielilor guvernamentale pentru a susține economia, ci se poate datora reducerii veniturilor fiscale din impozite și plăților de transfer. În acest sens, trebuie stabilită diferența între componenta discreționară și componenta de stabilizare automată față de fluctuațiile ciclului economic (Hong, 2010). Deficitele bugetare acumulate în perioada de recesiune vor trebui să fie compensate de surplusuri viitoare suficient de mari pentru a contrabalansa efectele negative asupra creșterii economice și a asigura sustenabilitatea datoriei publice.

- În ceea ce privește România, considerăm că soluțiile economice implementate de Coreea de Sud ar putea reprezenta un posibil model de urmat. În primul rând, Coreea de Sud a răspuns la pandemia Covid-19 prin adoptarea într-un interval scurt de timp a unei serii de **facilități fiscale care să favorizeze redresarea economiei**, până în prezent guvernul sud-coreean realizând mai multe rectificări bugetare pentru a stimula economia (Raport al guvernului din Coreea de Sud, 2020).
- În al doilea rând, România ar putea aplica o politică fiscală expansionistă pe modelul sud-coreean, prin care **majorarea cheltuielilor publice să susțină creșterea economică**. Adoptarea de măsuri fiscale mai puțin convenționale și alocarea unui sprijin bugetar cât mai substanțial pot reprezenta posibile soluții pentru economia României.

9. INDIA

Autor: Monica Iulia OEHLER ȘINCAI

India este puternic polarizată la nivel economic, politic, social, religios și cultural. O mare parte a populației rămâne vulnerabilă: cei fără adăpost, cei care locuiesc în spații aglomerate și nu pot respecta regulile de distanțare socială, muncitorii migranți, cei din mediul rural. Pe parcursul pandemiei, tensiunile dintre hinduși și musulmani și islamofobia s-au accentuat. În plus, India este atât de diferită de România, nu doar în ceea ce privește mărimea economiei și populației, dar și structura acestora. Cu toate acestea, experiența acestei țări îndepărtate oferă câteva lecții de care putem ține seama.

În primul rând, prognozele avansate de organizațiile internaționale evidențiază că economia Indiei nu va intra în recesiune în 2020, ritmul de creștere a PIB-ului fiind estimat la un nivel între 1,1% (Comisia Europeană) și 4% (Banca Asiatică de Dezvoltare). În contrast cu alte țări emergente, precum Brazilia, autoritățile indiene au înțeles că izolarea, carantinarea și distanțarea socială sunt fundamentale pentru încetinirea transmiterii bolii, oferind sistemului de sănătate timp pentru a face față creșterii cererii pentru serviciile sale și pentru identificarea de terapii corespunzătoare. India rămâne în carantină totală până pe 18 mai a.c., perioada inițială de carantină totală (25 martie-14 aprilie a.c.) fiind prelungită succesiv. Totodată, acțiunile Indiei reflectă opinia experților Fondului Monetar Internațional: atât timp cât economia este, practic, oprită, factorii de decizie trebuie să se asigure prin **măsuri țintite (fiscale, monetare și financiare)** că populația poate face față provocărilor și întreprinderile își pot relua activitatea imediat ce fazele acute ale pandemiei se încheie.

Deși măsurile adoptate de India nu sunt suficiente, merită menționate: (1) alocarea sumei de 2 miliarde de dolari pentru consolidarea sistemului de sănătate și acordarea de sprijin pentru cei săraci și vulnerabili, fermieri și micii întreprinzători, în valoare de 22,5 miliarde de dolari (0,8% din PIB) și (2) măsurile de politică monetară adoptate de Banca Centrală a Indiei (RBI): reducerea ratei dobânzii cheie la cel mai scăzut nivel înregistrat vreodată și adoptarea de măsuri neconvenționale.

Măsurile de izolare totală afectează 60% din economie, o mare parte a populației rămânând izolată în alte localități decât cele de domiciliu. Transportul aerian și feroviar este interzis în continuare, școlile, restaurantele și lăcașurile de cult rămânând închise pe întregul teritoriu național. Trebuie însă subliniat că **serviciile esențiale** au rămas operaționale. În această categorie sunt incluse nu doar serviciile municipale, activitatea poliției, serviciile de ambulanță și pompieri, furnizarea de apă, electricitate, activitatea spitalelor, industria farmaceutică și de

echipamente medicale și transportul de bunuri esențiale, dar și **serviciile financiar-bancare și serviciile care au la bază tehnologia informației și comunicațiilor**.

În al doilea rând, India a recurs la un plan specific de relansare a activității economice, printr-un **sistem de zonare roșu, portocaliu și verde, în vigoare din 15 aprilie a.c.** Zonele roșii sunt considerate critice, aici neputând fi implementate măsuri de relaxare. Zonele portocalii sunt cele cu un număr redus de cazuri, iar ariile verzi sunt cele în care nu a fost confirmat niciun nou caz timp de 21 de zile. Potrivit datelor Ministerului Sănătății, în prezent 130 de regiuni sunt în zona roșie, 284 în zona portocalie, iar 319 în cea verde. Toate zonele metropolitane majore figurează ca zone roșii. Clasificarea pe zone este dinamică și se actualizează săptămânal. Aceasta ține cont de numeroși determinanți: numărul de îmbolnăviri, rata de dublare a acestora, gradul de testare etc. În zonele portocalii, întreprinderile mici și mijlocii care produc bunuri esențiale (precum făină de grâu, leguminoase, uleiuri comestibile) și-au reluat activitatea, dar cu respectarea distanțării sociale. Aceleași prevederi sunt valabile și pentru întreprinderile mici și mijlocii din zonele verzi.

În al treilea rând, „**noua economie**” reprezintă pilonul de rezistență în perioada post-criză. Robotizarea și digitalizarea s-au intensificat pe perioada crizei actuale, aceste tendințe firești urmând a continua. Comerțul electronic s-a dovedit o soluție utilă în menținerea locurilor de muncă și asigurarea produselor esențiale pentru populație, fapt verificat și în România, deși aceasta ocupă încă penultimul loc în clasamentul țărilor UE prin prisma indicelui economiei și societății digitale (DESI). În acest context, este necesară încurajarea utilizării pe scară largă a tehnologiilor digitale, deopotrivă în sectorul public și cel privat, fiind esențiale **soluții specifice pentru mediul rural, unde experiența cursurilor online a evidențiat barierele semnificative din calea digitalizării învățământului**. Pentru aceasta, este fundamental ca populația să fie pregătită pentru acest salt, principalele două categorii afectate de riscul excluderii digitale fiind populația din mediul rural și vârstnicii.

În final, așa cum India are nevoie de acte politice curajoase de *reconciliere națională*, însoțite de măsuri eficiente de relansare economică, și în România reconcilierea națională ar putea conduce la un mediu favorabil implementării măsurilor de redresare economică.

10. SPANIA

Autor: Daniel BULIN

Evoluții recente în economia Spaniei și elemente de impact ale crizei. A patra economie a zonei euro s-a aflat în centrul focarului european al pandemiei Covid-19 și a cunoscut o diminuare semnificativă a activității economice începând cu luna martie. Analizele recente ale BBVA aratau că PIB-ul aferent primului trimestru al acestui an a scăzut cu 5,2% față de trimestrul anterior, sau cu 4,1% dacă ne raportăm la aceeași perioadă a anului precedent. Banca Spaniei a confirmat, la începutul lunii mai, scăderea trimestrială și a atras atenția că pentru trimestrul al II-lea este de așteptat ca diminuarea producției să fie mai puternică. Previziunea efectelor covid-19 implică un grad extrem de înalt de incertitudine, căci nu se poate aprecia durata crizei, când vor fi ridicate complet restricțiile, ce se va întâmpla în toamnă, în cazul reapariției focarului, și nici care va fi eficiența reală a politicilor adoptate de Spania, UE și principalii ei parteneri comerciali. Specialiștii Comisiei Europene se așteaptă ca în 2020 economia să se contracte cu 9,5%, în timp ce Banca Spaniei a lansat recent un set de scenarii de referință, care ar indica o scădere a PIB-ului în 2020 între 6,6% și 13,6%, ritmul depinzând de factori precum: perioada de restricționare a activităților, gradul de aplicare a relaxărilor, persistența șocurilor, măsura în care problemele de lichiditate ale companiilor pot da naștere unor efecte negative de runda a doua.

Piața muncii. La începutul lunii mai, BBVA estima impactul cumulat al crizei la o scădere cu 1,2 milioane a numărului de plători la contribuțiile de asigurări sociale și la 615 mii de noi șomeri, 8 din 10 provenind din sectorul serviciilor. Banca Spaniei a anunțat recent că **rata șomajului la finalul primului trimestru atingea 14,4%**, dar în perioada următoare șomajul este de așteptat să crească, redresarea pe piața muncii anticipându-se a fi lentă.

Finanțele publice. Măsurile fiscale, chetuielile sociale și alte cheltuieli antrenate în combaterea epidemiei, ar putea să majoreze **deficitul bugetar până la aproximativ 10% din PIB**, iar **datoria publică ar urma să crească cu 20 de puncte procentuale, la aproape 116%** în acest an.

Măsuri propuse de Spania ca posibile soluții pentru România. Planul autorităților de la Madrid a fost unul etapizat, reflectând escaladarea situației de criză, și a cuprins, în principal: antrenarea unor cheltuieli guvernamentale directe, instrumente de sprijin financiar pentru companii, măsuri de ordin fiscal, căi de sprijin specifice pieței muncii, gospodăriilor și grupurilor vulnerabile. Dintre acestea, printre posibilele soluții ce ar putea fi adaptate pentru România, unele dintre ele aplicate deja în ultimele săptămâni, în diferite forme, sintetizăm următoarele:

a) **Măsuri de sprijin financiar pentru companii și lucrătorii individuali:** garanții guvernamentale acordate sectorului financiar, astfel încât această să asigure lichiditatea firmelor și a lucrătorilor independenți; constituirea unei linii de credit dedicate sectoarelor celor mai afectate (turism, transporturi) și, în particular, IMM-urilor; garantarea împrumuturilor noi și a refinanțărilor; moratorii de plată pentru chiriile companiilor și a PFA-urilor afectate de criză, suspendarea plăților la dobânzi și împrumuturi pentru companiile din sectoarele cele mai afectate.

b) **Măsuri de ordin fiscal:** flexibilizarea regimurilor de plată a impozitelor, scutirea sau diminuarea contribuțiilor la securitatea socială pentru o perioadă determinată, în special aplicabilă companiilor din sectoarele direct afectate; scutirea contribuțiilor la securitatea socială pentru angajații noi din această perioadă; moratoriu pentru o serie de impozite (la IMM-uri și PFA).

c) **Alte măsuri de sprijin suplimentare pentru piața muncii, gospodării și grupuri vulnerabile:** simplificarea procedurilor în legislația muncii, acordarea indemnizațiilor de șomaj indiferent de stagiul de cotizare, asigurarea furnizării de servicii și utilități publice pentru grupurile vulnerabile, moratorii extinse pentru credite, etc.

11. POLONIA

Autor: Alina DUMITRESCU

La 31 martie 2020, Parlamentul polonez a adoptat pachetul de reglementări legislative referitoare la scutul anti-criză, care a fost ulterior promulgat de președinte. Majoritatea noilor reglementări au intrat în vigoare de la 1 aprilie 2020. Pachetul de asistență financiară este în valoare de 212 miliarde zloți (~ 47,3 miliarde euro, respectiv aproximativ 10% din PIB) și include noi cheltuieli publice în valoare de 66 miliarde de zloți (3% din PIB) și măsuri de lichiditate care sunt întreprinse de BNP în valoare de 70 miliarde de zloți (3% din PIB). Restul de 3% din PIB reprezintă garanții publice și măsuri de lichiditate care trebuiesc furnizate de Banca Națională de Dezvoltare (BGK) și Fondul Polonez de Dezvoltare (PFR¹⁵).

Scopul pachetului de măsuri anti-criză îl constituie protejarea locurilor de muncă și asigurarea securității financiare și a sănătății cetățenilor, dar și a companiilor poloneze. Guvernul polonez subliniază necesitatea ca “toate costurile asociate situației economice actuale să fie împărțite între firme, angajați, sistemul financiar și sectorul public într-o manieră solidară și adecvată, cu grijă pentru securitatea tuturor sferelor vieții sociale și economice din Polonia”.

Pachetul de măsuri denumit în mod sugestiv “Scutul de protecție anti- criză polonez” presupune:

- Măsuri active de ocupare pentru **protecția angajaților și a locurilor de muncă:**

- Guvernul va compensa o parte din salarii în companiile care vor înregistra o scădere a veniturilor de 25% în primele 30 de zile și 15% în următoarele două luni. Astfel, statul va acoperi 40% din salariile până la nivelul salariului mediu în economie, iar 40% va fi plătit de angajatori. De asemenea, se recomandă flexibilizarea programului de lucru (reducerea numărului de ore lucrate, telemunca). Această măsură are ca scop prevenirea pierderii a aproximativ 2-3 milioane de locuri de muncă;

- Firmele care vor trebui să-și închidă activitatea, din cauza carantinelor și izolării la domiciliu, vor putea să-și diminueze salariile cu 50% , care vor fi finanțate din fondul bugetar suplimentar (costul total estimat al acestei măsuri este de 17,3 miliarde de zloți);

- Scutirea microîntreprinderilor (cu un număr de angajați până la 9 persoane) de la plata contribuțiilor la asigurările sociale și a celor de sănătate pentru 3 luni (respectiv perioada martie-mai); scutirea implică atât contribuțiile datorate de antreprenor, cât și cele ale

¹⁵ Fondul Polonez de Dezvoltare, înființat la data de 1 aprilie 2016, este un grup financiar cu capital de stat, cu sediul central la Varșovia, care oferă o serie de instrumente financiare care susțin dezvoltarea companiilor, administrațiilor locale, dar și persoanelor fizice și investește în dezvoltarea socială durabilă și în creșterea economică națională.

angajaților. Măsura se aplică și persoanelor care desfășoară activități independente, care au venituri de până la 15.681 zloți (aprox 3500 de euro, ce reprezintă 300% din salariul mediu) și care plătesc numai contribuții pentru ei. Estimarea sumei totale a acestei măsuri pentru 3 luni se ridică la 9,5 miliarde de zloți, inclusiv 6,8 miliarde de zloți pentru micro-întreprinderi și 2,6 miliarde de zloți pentru lucrătorii independenți care plătesc doar contribuțiile proprii;

- Protecția consumatorilor împotriva creșterilor excesive de prețuri și altor practici comerciale neconcurențiale;
- Desființarea temporară a penalităților la amânarea creanțelor din impozite și contribuții sociale;
- Deducerea sumelor acordate ca donații pentru a contracara efectele COVID-19 de la plata impozitului pe venit;
- Acordarea de sprijin de către Agenția pentru Dezvoltarea Industrială (ARP) la refinanțarea contractelor pentru companiile de transport care se confruntă cu dificultăți la plățile de leasing operațional;
- Facilități pentru industria turismului și de divertisment. Firmele din turism vor beneficia de condiții favorabile de creditare. Extinderea termenului de rambursare a sumelor datorate clienților în caz de incapacitate de organizare a evenimentelor din cauza pandemiei, precum organizarea de expoziții, congrese sau activități culturale, evenimente de divertisment, recreative, sportive, organizarea de expoziții tematice sau evenimente în aer liber la 180 de zile de la rezilierea contractului, față de 14 zile cât era inițial. Oportunitatea pentru clienți de a utiliza voucherele pentru turism în termen de un an din ziua în care serviciile au fost anulate din cauza contraacției COVID-19;
- Reducerea cu 90% a chiriilor chiriașilor de spații comerciale și a așa-numitelor insule din mall-uri comerciale, atât timp cât nu pot să funcționeze normal;
- Prelungirea permiselor de ședere legală și de muncă pentru străini;
- Scutire de la perceperea unor penalități contractuale pentru întârzieri în executarea ofertelor datorate pandemiei;
- Scutirea de la plata impozitului pe proprietățile imobiliare la companiile care și-au pierdut lichiditatea din cauza epidemiei de coronavirus;
- Extinderea creditelor de capital de lucru, pe baza datelor financiare de la sfârșitul anului 2019;
- Asigurarea unor credite de lichiditate companiilor (valoarea totală este de 73 miliarde de zloți¹⁶, din care cheltuieli publice de 5 miliarde de zloți și suport de lichiditate 68 miliarde de

¹⁶ Cursul mediu al zlotului față de euro, stabilit de BNP, a fost de 4,4356 în luna martie 2020, Sursa: <https://www.nbp.pl/homen.aspx?f=/kursy/kursyen.htm>

zloți). Măsura, care este focalizată pe asigurarea lichidității firmelor include, printre altele, amânarea plăților de impozite și de asigurări sociale și extinderea garanțiilor acordate de Banca Națională de Dezvoltare (BGK) pentru a genera credit bancar;

- Fondul Polonez de Dezvoltare (PFR) va crește capitalul de lucru în o serie de firme atent selectate, iar în paralel vor beneficia de condiții favorabile de decontare a impozitului pe profit. Va exista posibilitatea obținerii de fonduri de lichiditate de către companiile mijlocii și mari prin acordarea de fonduri de la PFR Investments, pentru majorări de capital sau de finanțari sub formă de obligațiuni, având o valoare totală de 6 miliarde de zloți.
- Măsuri privind acordarea unei “a doua șanse”. Ca urmare a pandemiei, un număr mare de companii vor fi obligate să se restructureze. Întreprinderile mici și mijlocii vor avea o probleme cu trecerea cu succes a procesului de restructurare și multe dintre acestea vor ajunge în faliment sau lichidare. Pentru a depăși falimentul, întreprinderile mici și mijlocii care se vor afla în curs de restructurare vor beneficia de sprijin și consultanță pentru începerea unei noi afaceri.
- Amânarea plății TVA la vânzările cu amănuntul până la 1 ianuarie 2021;
- Constituirea unui nou fond de investiții publice în valoare de 30 miliarde de zloți (cca 1,5% PIB). Proiectele finanțate se vor concentra pe infrastructură, tranziția energetică (tranziția către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon vizează crearea unui sector energetic durabil, care stimulează creșterea, inovarea și crearea de locuri de muncă) și digitalizarea cu precădere a sistemului public de administrație.

12. TURCIA

Autor: Cristian MOISOIU

Obiectivele guvernului turc pe perioada crizei sunt fixate pe continuarea activității economice și a producției industriale, în special cea destinată pentru export, principalul motor al economiei, dar și pentru furnizarea bunurilor de bază, obiective pe care președintele Erdogan le-a enunțat ca fiind necesare ”în orice condiții și circumstanțe”. Pe fondul impactului pandemiei Covid-19, au fost închise în general activitățile de servicii de comerț, turism și restaurante, care reprezintă peste 20% din PIB.

Deși motoarele economiei au rămas pornite, diminuarea cererii externe pe principalele piețe ale Turciei, din Uniunea Europeană și China, afectează companiile exportatoare. Astfel, pentru crearea stocurilor, guvernul a decis susținerea companiilor exportatoare cu împrumuturi de la bănci, garantate de stat. Măsurile oficiale de contracarare a efectelor crizei noului coronavirus asupra economiei au fost luate inițial de către banca centrală, având ca obiectiv menținerea lichidităților în economie. Ratele dobânzii de referință au scăzut succesiv, de la 10,75%, la 8,75%. Banca centrală a susținut măsuri de relaxare cantitativă în valoare de 25 mld lire (3,6 mld dolari). (CBRT, 2020) Guvernul a adoptat ulterior pachetul de protecție a stabilității, în valoare de 100 de mld lire (14,3 mld dolari, 1,9% din PIB). Măsurile adoptate în pachetul de protecție a stabilității se adresează cu precădere companiilor medii și mari afectate de încetinirea activității și vizează atât sistemul bancar, cât și pe cel de companii. Foarte puține măsuri vizau aspecte sociale. Printre măsurile adoptate se regăsesc următoarele: amânări de plăți ale ratelor la credite pentru IMM și persoane fizice, pe cel puțin 3 luni, amânări de plăți ale taxelor și impozitelor, program de împrumuturi pentru IMM, garantate de stat, pentru continuarea activității, amânarea plății chiriilor la imobilele deținute de stat, suspendarea taxelor hoteliere pe 1 an, amânări ale procedurilor fiscale pentru diverse categorii de contribuabili, susținerea familiilor cu venituri reduse, plata a 60% din salariu pentru personalul aflat în șomaj tehnic, lansarea prin băncile de stat a unor linii de credit de consum cu dobânzi mici pentru populație, plata unei sume fixe lunare pentru angajații forțați la concediu fără plată și posibilitatea prelungirii acestuia cu încă 2 luni, interzicerea concedierilor timp de 3 luni, decât pe motive foarte întemeiate ș.a.

Pachetul a fost criticat ca fiind insuficient pentru o economie de dimensiunea Turciei (cu un PIB nominal de 755 mld dolari în prețuri curente în 2019, locul 19 la nivel mondial). (Turkstat, 2020) În 16 aprilie, parlamentul a aprobat *Legea privind combaterea efectelor noului coronavirus asupra vieții economice și sociale* propusă de partidul guvernamental, Partidul Justiției și Dezvoltării (AKP). Legea cuprinde măsuri adresate atât susținerii ofertei agregate,

cât și cererii interne, atât pentru stimularea consumului guvernamental, cât și pe cel al populației. (Anadolu Agency, 2020)

Economia Turciei este afectată de criza economică, FMI estimând o contracție a PIB în acest an de 5%. (IMF, 2020) Pe termen mediu, cererea europeană de produse turcești, în special automobile, electrocasnice, componente aerospațiale, va scădea drastic. Astfel, dependența Turciei de investiții străine directe și de exporturile în Uniunea Europeană va spori neîncrederea de a investi în economia turcă. Fuga de capital cu care s-a confruntat Turcia în 2018 ar putea continua, ceea ce implică o înrăutățire a cursului monedei naționale, aflat în continuă depreciere, pierzând peste 10% față de dolar în acest an. Agenția de rating Moody's a apreciat că criza coronavirus va accentua criza balanței de plăți a Turciei, crescând la un nivel acut riscul de faliment de țară ("default") în acest an. Guvernul trebuie să găsească rapid soluții de finanțare a datoriei externe scadente în acest an, altfel încrederea piețelor internaționale va fi în continuare zdruncinată. Cu toate acestea, președintele Erdogan a anunțat recent că nu va apela la FMI pentru nici un instrument de creditare rapidă, în vederea consolidării stabilității macroeconomice a țării. (Pierini, 2020) Autoritățile turce au încercat deschiderea unui acord temporar de schimb valutar direct ("swap line") cu Rezerva Federală a SUA (FED), cerere respinsă, însă. (Coskun, 2020)

Lecția pentru România din experiența Turciei este, în principal, aceea de a demara politici economice ce au ca obiectiv diminuarea dependenței economiei naționale de importuri, mai ales că țara noastră dispune de resurse și potențial în acest sens, multe dintre importurile de produse industriale fiind determinate de erori de politici economice din trecut și aici trebuie să avem în vedere în special industria chimică și petrochimică, aceste produse având o pondere însemnată în volumul importurilor. De asemenea, trebuie continuate investițiile în energie, având posibilitatea de a asigura necesarul de gaze naturale din exploatarea resurselor interne. Ca și Turcia, România nu are o presiune pe datoria publică, aflată la un nivel sustenabil, în schimb datoria privată în valută poate crea situații de disconfort, ce pot duce la deprecierea accelerată a cursului de schimb al monedei naționale și înrăutățirea situației financiare, pe măsură ce deficitul de cont curent devine tot mai dificil de acoperit din surse externe și cu costuri mai mari.

13. CEHIA

Autor: Cristina ZELDEA

Din perspectiva măsurilor de prevenție și limitare a răspândirii virusului, țara noastră a avut o abordare relativ asemănătoare cu a Cehiei, cu foarte puțin mai laxă sub câteva aspecte. În ceea ce privește demersurile de atenuare a impactului, de diminuare a regresului economic și, în definitiv, de redresare economică abordările au fost distincte între cele două țări. În acest sens, Cehia s-a remarcat printr-o suită de politici economice coordonate, care au avut rezultate favorabile până în prezent și care pot reprezenta exemple de bune practici pentru parcursul viitor al României. Tot atât de adevărat este faptul că Cehia beneficia, la momentul debutului crizei, de o situație a finanțelor publice mai solidă decât România, fapt care i-a permis să opereze cu mai multă ușurință creșterea cheltuielilor publice și noile deficite. Totuși, nu poate fi trecut cu vederea faptul că o mare parte din măsurile aplicate cu succes de Cehia, pot fi adaptate la contextul românesc.

Ca prim exemplu, facilitățile privind amanarea plăților la credite au fost implementate în ambele țări. Principala diferență este că în Cehia debitorul nu trebuie să demonstreze că a fost afectat de coronavirus, iar opțiunea de amânare și durata sunt la alegerea sa (respectiv 3 sau 6 luni). Comparativ, în România atât perioada cât și decizia finală de amânare rămân la latitudinea băncii. Desigur că pornim de la premisa bunei credințe a creditorilor în toate cazurile, însă faptul că evaluarea și decizia aparțin exclusiv băncilor, ar putea alimenta subiectivismul în defavoarea debitorului. Foarte relevant este și sprijinul pe care guvernul ceh l-a oferit agricultorilor și industriei alimentare autohtone. Cehia a recunoscut importanța vitală a independenței alimentare în cazuri de forță majoră. Politica economică activă, sumele mari direcționate către sprijinul economiei vor face, cel mai probabil, ca redresarea activităților în Cehia să aibă loc sub auspicii favorabile. Totuși, este evident faptul că aceste creșteri masive ale cheltuielilor publice nu pot suplini la nesfârșit activitatea economică și productivitatea pieței interne.

Propunem spre analiză, în cele ce urmează, câteva sugestii de măsuri pe care țara noastră le-ar putea implementa:

- i) În primul rând, România trebuie să acționeze în virtutea **activării clauzei de salvagardare** care permite statelor membre să devieze temporar, în situații de forță majoră, de la obiectivele bugetare stabilite prin Pactul de Stabilitate și Creștere și să crească deficitul bugetar și datoria publică pentru a sprijini economia;
- ii) Să se acorde **sprijin financiar pentru agricultură și pentru producătorii de produse alimentare**, cu scopul asigurării fluxului de alimente;

- iii) Să se efectueze **comenzi de stat, mai ales în ceea ce privește medicamentele și echipamentele de protecție care pot fi produse local** (ex. prin încheierea de contracte de furnizare între producătorii locali și spitale);
- iv) Poate fi analizată oportunitatea dezvoltării unei platforme digitale care să faciliteze comunicarea și unde producătorii români să își poată înainta ofertele către instituțiile de stat și către alte firme;
- v) Să se simplifice temporar sau să se suspende procedurile de achiziții publice, în favoarea achizițiilor directe de la producătorii locali;
- vi) Să se introducă posibilitatea amânării plății chiriei pentru întreprinderile care au fost obligate prin lege să suspende activitățile;
- vii) Să fie operaționalizată și promovată platforma IMM Invest pentru ca întreprinderile să poată accesa facilitățile de creditare.
- viii) În vederea sprijinirii turismului, pentru vacanțele achitate în avans pe teritoriul țării, să se ofere un voucher echivalent cu suma respectivă cu o valabilitate extinsă, de 1-2 ani. Sumele să fie restituite doar în cazul în care voucher-ul nu va fi utilizat. De asemenea, să se continue programul voucherelor de vacanță, să fie majorat cuantumul și să fie extins, eventual, și în mediul privat.
- ix) Să fie constituit un fond de rezervă pentru 2021, într-un procent din PIB care va fi considerat viabil (exemplul Cehiei este de 20%).

Suplimentar analizei oportunității acestor măsuri, cel mai important aspect de luat în seamă este că singura soluție reală este reluarea activității. Măsurile de sprijin reprezintă instrumente de amortizare temporară a impactului economic. Cu cât acestea sunt mai numeroase și mai eficiente, cu atât mai rapidă va fi redresarea ulterioară.

În mod cert și România se va alinia tendințelor globale de creștere a îndatorării, pentru că acum este nevoie de aceste măsuri, iar echilibrul bugetar nu are cum să mai reprezinte un obiectiv. Însă, aceste mecanisme nu vor funcționa pe termen lung și nici măcar pe termen mediu. În acest caz, este necesară fundamentarea cu celeritate a unui plan de reluare etapizată a activităților productive în condiții de siguranță.

14. UNGARIA

Autor: Sorin Nicolae CURCĂ

Ungaria este mai puțin lovită de pandemie decât alte state din Europa, numărul de cazuri de infectare cu COVID-19 fiind mult sub medie. Totuși, guvernul a luat măsuri severe încă de la apariția primelor semne de răspândire a pandemiei și, este de așteptat ca efectele acestora să se resimtă, pe termen scurt, într-o manieră profundă la nivel macroeconomic. Cele mai recente previziuni ale Comisiei Europene, arată că Ungaria va intra în recesiune în 2020, la fel ca restul statelor membre ale UE. Concret, ritmul estimat de creștere economică va fi de -7%, cu puțin sub media UE (-7,4%), fiind influențată de scăderea cererii la nivel mondial (Ungaria este dependentă de industria auto, care este grav afectată), de blocajele în producție/prestarea de servicii, pe fondul restricțiilor impuse de guvern și al riscurilor de îmbolnăvire, precum și ca urmare a lipsei unor măsuri fiscale, de stimulare economică, adecvate¹⁷.

Măsurile luate până acum de guvernul condus de premierul Viktor Orban au vizat în principal **protejarea lichidităților companiilor din sectorul privat și a gospodăriilor**. În ceea ce privește sectorul privat, obiectivul principal al guvernului, în această perioadă, a fost păstrarea locurilor de muncă. Prin decretul guvernamental adoptat în data de 18 martie¹⁸, se introducea *amânarea plății ratelor la credite* pentru persoane fizice și juridice, până la sfârșitul anului, *prelungirea scadenței pentru creditele pe termen scurt*, până la 30 iunie a.c. și *plafonarea dobânzii* pentru creditele nou contractate, până la 0,5p.p. peste rata dobânzii de referință stabilită de banca centrală. De amânarea plății ratelor, potrivit celor mai recente date, au beneficiat până în prezent peste 60% dintre persoanele fizice și peste 70% dintre companiile care aveau contracte de împrumut la data declanșării pandemiei¹⁹.

În plan fiscal, guvernul a introdus *reducerea contribuțiilor* pentru angajatori și angajați, până la 30 iunie a.c., pentru companiile din sectoarele afectate în mod direct de restricțiile privind limitarea pandemiei (turismul, cateringul, industria timpului liber, sportul, cultura, respectiv serviciile de transport persoane), *scutiri de la plata impozitului pentru start-up-uri și companii mici (KATA)* etc. Prin pachetul adoptat în data de 06 aprilie a.c., al doilea din strategia mai largă a guvernului (aceasta cuprinde 3 pachete de măsuri; ultima dintre acestea urmează să fie adoptată) se mai introduceau subvenționarea de la buget a părților din salarii pentru care

¹⁷European Commission, *European Economic Forecasts*, disponibil la adresa: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip125_en.pdf

¹⁸ https://njt.hu/translated/doc/J2020R0047K_20200319_FIN.pdf

¹⁹ Hungary Today, *Coronavirus – FinMin Official: Suspension of Loan Repayments Helping Households, Businesses*, 01 May 2020, disponibil la adresa: <https://hungarytoday.hu/coronavirus-finmin-official-suspension-of-loan-repayments-helping-households-businesses/>

angajatul nu se află la locul de muncă din cauza încetării/întreruperii activității, pe fondul pandemiei.

Alte categorii de măsuri, adoptate ca parte a pachetului din 6 aprilie a.c. includ: crearea unui *fond* în valoare de 1,23 miliarde de euro *pentru stimularea investițiilor și crearea de noi locuri de muncă, acordarea de sprijin financiar pentru companiile din turism și sectorul alimentației publice, implementarea unei scheme de sprijin (în valoare de 2000 de miliarde de forinți) pentru acordarea de împrumuturi preferențiale companiilor afectate de criză*, respectiv introducerea pentru pensionari a celei de-a 13-a pensie. Pentru acestea din urmă însă, până în prezent, guvernul ungar nu a oferit încă detalii asupra modului de implementare.

În ceea ce privește subvențiile pentru plata salariilor aferente activității neprestate din cauza coronavirusului, la începutul lunii mai existau aplicații de la peste 500 de companii, care solicitau sprijin pentru aproximativ 5000 de salariați²⁰. Este de menționat că, din perspectiva politicii fiscale, măsurile guvernului sunt considerate de mai mulți observatori mai puțin eficiente. Date recente arată că, spre deosebire de alte țări, impulsul fiscal direct nu a cuantificat decât 0,4% din PIB (pentru comparație, indicatorul a înregistrat în Germania 10,1% din PIB, în Portugalia – 2,5% din PIB, Franța – 2,4% din PIB, Italia – 0,9% din PIB) până în prezent²¹. În plus este de așteptat ca acesta să contribuie cu numai 1 p.p. la creșterea deficitului bugetar, în condițiile în care Comisia Europeană prognozează că în 2020 deficitul va fi de 5,25% (datoria publică va spori până la 7,5% în 2020)²².

O soluție pentru depășirea actualei crize, în contextul în care măsurile prezentate mai sus au vizat în principal sectoarele afectate în mod direct de pandemie, ar fi ca în noul plan de măsuri, în vederea refacerii economiei post-criză, în contextul în care acesta va fi adoptat, guvernul să includă scheme fiscale de stimulare a sectoarelor care nu au fost afectate în mod direct de efectele restricțiilor impuse ca urmare a stării de urgență (precum construcțiile, agricultura, comunicațiile etc.). Acestea sunt sectoare cu valoare adăugată ridicată și, de asemenea, ar putea contribui la diminuarea dependenței economiei ungare de sectorul auto, care are un grad mare de vulnerabilitate la fluctuațiile cererii externe.

²⁰ Hungary Today, *Coronavirus: More than 500 Companies Apply for Wage Subsidies*, 01 May 2020, disponibil al adresa: <https://hungarytoday.hu/coronavirus-more-than-500-companies-apply-for-wage-subsidies/>

²¹ Bruegel, disponibil la adresa: <https://www.bruegel.org/publications/datasets/covid-national-dataset/>

²² European Commission, *European Economic Forecasts*, disponibil la adresa: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip125_en.pdf

15. BULGARIA

Autor: Mirela SIMION

Prin adoptarea actului normativ de urgență²³ din 23.03.2020, guvernul bulgar a implementat (în aceeași zi) un pachet de stimulare fiscală în valoare de 2,3 miliarde euro care a inclus și o serie de măsuri pentru amortizarea efectelor negative al COVID-19 în economie dacă epidemia se va agrava. Măsura de bază a pachetului financiar este destinată compensării angajaților sectoarelor afectate de epidemia de coronavirus și reprezintă o schemă de ajutor de stat pentru conservarea locurilor de muncă, statul finanțând 60% din veniturile asigurabile ale angajaților dacă angajatorul contribuie cu restul de 40%. Bugetul schemei de ajutor de stat este de 770 milioane de euro. De asemenea, alte două măsuri care vin în sprijinul întreprinderilor mici și mijlocii în contextul epidemiei de coronavirus completează consolidarea reacțiilor guvernului bulgar de a veni în sprijinul acestora și a înlesni astfel, rapid procesul de refacere economică. O primă măsură face referire la garantarea acordării de credite prin intermediul majorării cu 255 milioane de euro a capitalului Băncii Bulgare de Dezvoltare, aceasta oferind garanții publice pentru investiții și împrumuturi microîntreprinderilor și întreprinderilor mici și mijlocii afectate de epidemia de COVID-19 și respectiv, o a doua măsură ce vizează IMM-urile, statul bulgar oferindu-le sprijin sub forma investițiilor de capital și cvasicapital²⁴. În acest ultim caz, măsura vizează IMM-urile active în toate sectoarele (cu anumite excepții definite de Bulgaria) și are ca obiectiv îmbunătățirea accesului la lichidități al acelor întreprinderi care sunt cel mai grav afectate de impactul economic al epidemiei de coronavirus, ajutându-le astfel să își continue activitățile, să își înceapă investițiile și să mențină locurile de muncă.

Prin această succintă enumerare a măsurilor întreprinse de statul bulgar pentru limitarea impactului epidemiei COVID-19, apreciem că în actuala conjunctură economică, acestea sunt *măsuri* justificate care au menirea de a ajuta societatea bulgară să traverseze această perioadă a crizei de sănătate și să permită relansarea economiei, odată ce măsurile restrictive de distanțare socială vor putea fi gradual relaxate.

Pentru evitarea unei crize economice prelungite și complementar măsurilor de prima linie enumerate mai sus, este totodată esențial ca sectorul bancar să poată continua să crediteze economia bulgară și statul pe termen mediu și lung. De aceea, clasa politică trebuie să cântărească bine măsurile luate, și să ia în considerare faptul că este necesară asigurarea și

²³ "Act on measures and actions during the state of emergency declared by decision of the National Assembly from 13 march 2020/ Promulgated in the state."

²⁴ "Investițiile de cvasicapital" desemnează instrumentele al căror randament pentru deținător (investitor/creditor) se bazează în mod preponderent pe profiturile sau pierderile societății țintă în cauză și care sunt negarantate în caz de neplată.

consolidarea lichidităților în sistemul bancar, în vederea funcționării fluente a pieței monetare și a altor segmente ale pieței financiare, precum și a finanțării în bune condiții a economiei. În acest context, ar fi de dorit o analiză a efectelor inițiativelor legislative cu impact asupra sectorului bancar.

În context, trebuie punctată, decizia Băncii Naționale a Bulgariei de a emite un pachet de măsuri, pentru contracararea impactului COVID-19, în țară, care presupune injectarea de lichidități în piață în valoare de 4,6 miliarde de euro, plafon care poate fi mărit până la 5 miliarde de euro într-o primă fază. Acțiunea băncii vine în sprijinul consolidării capitalului și a lichidităților băncilor și în plus ia măsuri pentru funcționarea consiliului monetar, circulația numerarului, supravegherea bancară continuă și funcționarea sistemelor de plată. De asemenea, autoritatea de reglementare a declarat că urmărește îndeaproape situația și poate pune în aplicare măsuri suplimentare.

În completarea eforturilor naționale, de atenuare a efectelor crizei cauzate de pandemia COVID-19, Comisia Europeană în baza planului propus de ajutor economic în valoare de 37 miliarde de euro și intitulat ”Inițiativa de Investiții pentru Răspunsul la Coronavirus”, a aprobat Bulgariei un sprijin financiar în valoare de 1,358 miliarde de euro bani europeni pentru lupta cu pandemia și dimensiunile ei socio-economice. Prioritățile acestor fonduri vin în compensarea impactului devastator al epidemiei de coronavirus asupra economiei statului bulgar, precum și pentru gestionarea pachetelor financiare destinate măsurilor socio-economice proprii de urgență și adoptate de către executivul bulgar, prezentate anterior.

O particularitate a ”modelului bulgar” de rezolvare a crizei este că măsurile socio-economice prezentate sunt mai puțin austere decât în majoritatea statelor europene și că au fost astfel concepute (flexibile și adaptabile) pentru a nu afecta activitatea mediului de afaceri ținând cont de contextul global actual. Acest aspect s-ar putea traduce și printr-o reminiscență a unei puternice inerții a statului bulgar de a menține un buget echilibrat și de dorința Sofiei de a accede către zona euro. Potrivit ultimelor informații, întârzierea determinată de coronavirus nu a avut efectul scontat astfel încât Bulgaria a depus cererea oficială de aderare la Mecanismul European al Ratelor de Schimb (European Exchange Rate Mechanism) – **ERM II** în data de **30 aprilie 2020**.

Perspectiva pozitivă de aderare la Zona euro reflectă măsurile fiscale îmbunătățite semnificativ datorită elaborării politicii prudente a guvernului bulgar și a perspectivelor de creștere economică pe termen mediu și lung care vor rămâne favorabile în ciuda recesiunii așteptate în 2020.

BIBLIOGRAFIE

- Anadolu Agency, April 16, 2020, Turkey passes bill to tackle pandemic's impact <https://www.aa.com.tr/en/latest-on-coronavirus-outbreak/turkey-passes-bill-to-tackle-pandemics-impact/1806673>
- Asian Development Bank (2020). *Asian Development Outlook 2020, What Drives Innovation in Asia? Special Topic: The Impact of the Coronavirus Outbreak – An Update*, April.
- Aso, T. (2020). Cash Flow Support for Companies as Impact of COVID-19 (Novel Coronavirus) Outbreak Grows (Statement by ASO Taro, Minister of Finance and Minister of State for Financial Services). Accesat la adresa: <https://www.fsa.go.jp/en/ordinary/coronavirus202001/20200313.pdf>
- BBVA (2020a), Spain. Historic collapse of GDP in 1Q20 with only two weeks of confinement, raport [online] disponibil la: <https://www.bbvaereasearch.com/en/publicaciones/spain-historic-collapse-of-gdp-in-1q20-with-only-two-weeks-of-confinement/>
- BBVA (2020b), Spain: unparalleled effect of COVID-19 on employment, [online] disponibil la: <https://www.bbvaereasearch.com/en/publicaciones/spain-unparalleled-effect-of-covid-19-on-employment/>
- Becker, S. (2020, April 17). Quantifying the fiscal costs from corona virus. Retrieved from Deutsche Bank research, Focus Germany: https://www.dbresearch.com/PROD/RPS_EN-PROD/PROD000000000507175/Quantifying_the_fiscal_costs_from_corona_virus.pdf
- Bloomberg (2020), China says its economy shrank after coronavirus lockdown for the first time în decades, April, 17, <https://time.com/5823118/china-economy-contracts-coronavirus/>
- Bulgaria has officially applied for the Eurozone, disponibil on-line la adresa : <https://www.novinite.com/articles/204324/Bulgaria+has+Officially+Applied+for+the+Eurozone>
- Central Bank of the Republic of Turkey, April 17, 2020, Press Release on Additional Measures Taken against the Economic and Financial Impacts of the Coronavirus <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/EN/TCMB+EN/Main+Menu/Announcements/Press+Releases/2020/ANO2020-22>
- Cochrane, E., Gay Stolberg, S., (2020): The New York Times, 27 martie, la pagina <https://www.nytimes.com/2020/03/27/us/politics/coronavirus-house-voting.html>
- Comisia Europeana (2020a), Spring 2020 Economic forecast, [online] disponibil la: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip125_en.pdf
- Comisia Europeana (2020b), Policy measures taken against the spread and impact of the coronavirus, [online] disponibil la: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/policy_measures_taken_against_the_spread_and_impact_of_the_coronavirus_14042020.pdf
- Comisia Europeană- ”Răspunsul la coronavirus”, disponibil on-line la adresa :https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response_ro
- Comisia Europeană. 2020. France. Disponibil la: https://ec.europa.eu/economy_finance/forecasts/2020/spring/ecfin_forecast_spring_2020_fr_en.pdf
- Coskun, Orhan, April 10, 2020, Turkey held talks with U.S. on possible Fed swap line: Turkish officials, Reuters <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-turkey->

funding/turkey-held-talks-with-u-s-on-possible-fed-swap-line-turkish-officials-idUSKCN21S1EB

- Crawley, F.C., Daniel et al, (2020): COVID-19: Federal Reserve Expands the Main Street Lending Program, The National Law Enquirer, 4 mai, la pagina <https://www.natlawreview.com/article/covid-19-federal-reserve-expands-main-street-lending-program>
- Davies, A., (2020): The Navy Deploys Two Hospital Ships as the Coronavirus Spreads, Wired, 18 martie, la pagina <https://www.wired.com/story/navy-deploys-2-hospital-ships-coronavirus-spreads/>
- Disponibil la: <https://www.gov.pl/web/rozwoj/pakiet-dot-tarczy-antykryzysowej-przyjety-przez-rzad>
- European Commission- "State aid cases", disponibil on line la adresa : https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/jobs-and-economy/state-aid-cases_en
- European Commission (2020). *European Economic Forecast*, Spring 2020, Institutional Paper 125, May.
- Eva Garland Consulting, (2020): COVID-19 Funding Opportunities, 6 mai, la pagina
- Federal Government. (2020b, March 23). Easier access to short-time work allowance. Retrieved from Federal Government/Die Bundesregierung: <https://www.bundesregierung.de/breg-de/themen/coronavirus/kurzarbeitergeld-1735068>
- Federal Government. (2020b, March 27). Social Protection Package. Retrieved from Federal Government/Die Bundesregierung: <https://www.bundesregierung.de/breg-de/themen/coronavirus/sozialschutz-paket-1733494>.
- Federal Government. (2020c, March 27). Stabilization Fund: Rescue umbrella for companies. Retrieved from Federal Government/Die Bundesregierung: <https://www.bundesregierung.de/breg-de/themen/coronavirus/wirtschaftsstabilisierung-1733458>
- Federal Ministry for Family Affairs, Senior Citizens, Women and Youth. (2020, March 23). Help for Parents in the Corona period: the emergency KiZ. Retrieved from Federal Ministry for Family Affairs, Senior Citizens, Women and Youth: <https://www.bmfsfj.de/bmfsfj/themen/familie/familienleistungen/kinderzuschlag/notfall-kiz>.
- Federal Ministry of Finance. (2020a, March 19). Tax measures to assist all businesses affected by the coronavirus pandemic. Retrieved from Federal Ministry of Finance/BMF: <https://www.bundesfinanzministerium.de/Content/EN/Standardartikel/Topics/Priority-Issues/Corona/2020-03-20-Tax-measures-to-assist-businesses.html;jsessionid=5EF22E09284208689720CF1F0285A8FC.delivery2-replication>
- German Council of Economic Experts. (2020, March 30). Special Report 2020: The economic outlook in the corona pandemic. Retrieved from German Council of Economic Experts: https://www.sachverstaendigenrat-wirtschaft.de/no_cache/en/publications/special-occasional-reports.html
- German Federal Government. (2020a, March 27). With all our might against the crisis. Retrieved from German Federal Government: <https://www.bundesregierung.de/breg-de/themen/coronavirus/nachtragshaushalt-2020-1731686>.

- Hong, Kiseok (2010). Fiscal Policy Issues in Korea after the Current Crisis. ADBI Working Paper 225, Asian Development Bank Institute.
- IMF, April 2020, World Economic Outlook, vizualizat la <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2020/04/14/weo-april-2020>
- International Monetary Fund (2020). *World Economic Outlook*, Chapter 1 – The Great Lockdown, April.
- J., Golberg, M., (2020): Nearly 1 in 3 Americans told to stay home to help curb coronavirus spread, Reuters, 22 martie, la pagina <https://globalnews.ca/news/6716028/americans-stay-home-coronavirus/>
- Kamei, K (2020). BOJ's Kuroda channels Draghi with 'whatever it takes' vow. Accesat la adresa: <https://asia.nikkei.com/Economy/BOJ-s-Kuroda-channels-Draghi-with-whatever-it-takes-vow>
- KPMG. (2020, April 23). Germany: Government measures in response to Covid-19/Employment related measures (last update: 23.04.2020). Retrieved from KPMG: <https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2020/04/germany-government-and-institution-measures-in-response-to-covid.html>
- Kyodo News. (2020). Japan gov't to consider including sex workers for virus compensation. Accesat la adresa: <https://english.kyodonews.net/news/2020/04/3f8e2ce0e077-japan-govt-to-consider-including-sex-workers-for-virus-compensation.html>
- Lee, D., (2020): In the post-pandemic world, the U.S. economy could be totally different, 17 <https://www.evagarland.com/covid-19-funding-opportunities/#/aprilie>, la pagina <https://www.latimes.com/politics/story/2020-04-17/post-pandemic-world-u-s-economy-totally-different>
- Li Keqiang (2020), Discursul premierului la Ședința Executivă a Consiliului de Stat din 14.04.2020; Transformări la cursul 1RMB=0,14 USD; http://www.gov.cn/premier/2020-04/14/content_5502345.htm
- Ministry of Development (2020). Anti-crisis shield package adopted by the government.
- Nagumo, J. (2020). Japan's small companies apply for cash grants amid pandemic. Accesat la adresa: <https://asia.nikkei.com/Spotlight/Coronavirus/Japan-s-small-companies-apply-for-cash-grants-amid-pandemic>
- Nikkei. (2020). Abe looks to extend Japan's state of emergency through May 31. Accesat la adresa: <https://asia.nikkei.com/Spotlight/Coronavirus/Abe-looks-to-extend-Japan-s-state-of-emergency-through-May-31>
- Obe, M. (2020). Bank of Japan vows to buy government bonds 'without upper limit'. Accesat la adresa: <https://asia.nikkei.com/Economy/Bank-of-Japan-vows-to-buy-government-bonds-without-upper-limit>
- Obe, M. (2020a). BOJ expands monetary stimulus to defend economy from coronavirus. Accesat la adresa: <https://asia.nikkei.com/Economy/BOJ-expands-monetary-stimulus-to-defend-economy-from-coronavirus>
- Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică [OECD] (2020), SME Policy Responses, [online] disponibil la: https://read.oecd-ilibrary.org/view/?ref=119_119680-di6h3qgi4x&title=Covid-19_SME_Policy_Responses

- Pascual, M. (2020). France wants to pedal its way out of lockdown on two wheels: CORONAVIRUS FRANCE. (2020, May 03). *EFE News Service* Retrieved from <https://search-proquest-com.am.e-nformation.ro/docview/2397302542?accountid=136549>
- Pierini, Mark, April 16, 2020, The Ripple Effects of the Coronavirus in Turkey, Carnegie Europe, vizualizat la <https://carnegieeurope.eu/strategieurope/81574>
- Shigeta, S. (2020). Abe warms to \$900 payouts for all Japanese after missteps. Accesat la adresa: <https://asia.nikkei.com/Politics/Abe-warms-to-900-payouts-for-all-Japanese-after-missteps>
- Știri din mass media online.
- ”Social economic measures against the crises: Romania vs. Bulgaria”, disponibil on- line la adresa : <https://movafaq.wordpress.com/2020/04/06/bg-ro-measures-en/>
- The government of the Republic of Korea, COVID-19, Testing Time for Resilience in recovering from COVID-19: Korean experience, 3 may 2020.
- The Japan Times. (2020). Japan’s virus stimulus package to come in two phases. Accesat al adresa: <https://www.japantimes.co.jp/news/2020/04/06/business/economy-business/japan-government-%C2%A51trillion-firms-workers-families-coronavirus/#.XpiJvcgzY2w>
- The Mainichi. (2020). Japan plans new grace system for corporate taxpayers hit by virus. Accesat la adresa: <https://mainichi.jp/english/articles/20200326/p2g/00m/0na/018000c>
- Thomson Reuters. 2020. Erikon database. Disponibil la: <https://amers2.apps.cp.thomsonreuters.com/web/cms/?navid=71879&enowpopup>
- Turkstat, martie 2020, <http://www.turkstat.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>
- Vaswani, K. (2020), China GDP: Bleak outlook for economic recovery post-virus, April, 17, BBC, <https://www.bbc.com/news/business-52305259>